POM
VLAAMS-BRABANT

JAARVERSLAG POM VLAAMS-BRABANT 2015

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Vlaams-Brabant • Provincieplein 1 • 3010 Leuven

www.pomvlaamsbrabant.be

VLAAMS-BRABANT 2015

POM VLAAMS-BRABANT

Inhoud

1. Ontwikkeling en beheer van bedrijfsinfrastructuur 06

1.1. Ontwikkeling van bedrijvenzones 06

1.2. Herontwikkeling van verouderde bedrijvenzones 19

1.3. Activering onbenutte bedrijventerreinen 25

1.4. Duurzaam bedrijventerreinbeheer 26

1.5. Bedrijfsverzamelgebouwen in Vlaams-Brabant 30

2. Ondersteuning provinciaal economisch beleid 33

2.1. Beleidsvoorbereidende initiatieven 33

2.2. Versterking bedrijfsklimaat 35

3. Communicatie en netwerking 38

3.1. Slimme Streken 38

3.2. Airport Regions Conference 39

4. Beheersorganen POM Vlaams-Brabant 40

4.1. Raad van Bestuur 40

4.2. Directiecomité 41

4.3. College van Financieel Toezicht 41

4.4. Commissaris 41

4.5. POM team 42

5. Bijlagen 43

Beknopt statistisch overzicht Vlaams-Brabant 43

voorwo

De missie van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) Vlaams-Brabant is het bijdragen tot een duurzame economische ontwikkeling van de provincie en dat via enerzijds concrete projecten die de ruimtelijk-economische infrastructuur – lees bedrijvenzones – versterken en ontwikkelen en anderzijds via initiatieven die het ondernemerschap in Vlaams-Brabant kwalitatief ondersteunen. Ook in 2015 werd volop ingezet op deze missie met verschillende projecten en realisaties.

Op de FFH Campus in Tienen vatte SESVanderhave de bouwwerken aan van haar internationaal R&Dcentrum waar ong. 180 medewerkers hun plaats zullen krijgen. In samenspraak met de KULeuven en het nieuwe stadsbestuur van Tienen werd overeengekomen dat de POM het business development van zowel de FFH Campus als van het incubatiegebouw NV Food Port op zich zou nemen en versterken. Voor dit vernieuwde elan werd een nieuwe maar ervaren kracht aangetrokken door de POM.

In Steenokkerzeel werd binnen de publiek-private samenwerking van Steen III gewerkt aan de uitvoeringsplannen van zowel de wegenis als van de bedrijfsverzamelgebouwen voor KMO-units. Daarnaast begeleidt de POM de gemeente bij het opstellen van een RUP voor het bredere gebied.

In de 3 Tommen in Tienen werden de werken aan de rotondes afgerond en werden de eerste 2 verkopen van gronden aan lokale bedrijven gerealiseerd.

Voor de nieuwe lokale zone De Vlaamse Staak in Opwijk werden nagenoeg alle gronden verworven in de loop van het jaar. Daarnaast werd zowel het inrichtingsplan verfijnd op basis van een bijkomende waterhuishoudingsstudie en werd eveneens een afzonderlijk groeninrichtingsplan uitgewerkt.

Opvallend in al deze projecten is de specifieke verhoogde aandacht voor de duurzaamheid van de bedrijvenzone. Deze uit zich in zowel in het zo zorgvuldig en efficiënt mogelijk gebruiken van de ruimte maar tevens in de ecologische aandacht voor het bekomen van een verhoogde omgevingskwaliteit. Door dit van bij de aanvang op te zetten in een participatieproces met de omwonenden wordt ook een goed sociaal draagvlak voor de bedrijvenzone verkregen.

Naast de aandacht voor duurzaamheid in de concrete projecten zet de POM ook meer in op algemenere duurzaamheidsprojecten om meer kennis te vergaren in bv biodiversiteit of smart grids.

Wat betreft de reconversie van verouderde sites werd 2015 gekenmerkt door een trage maar gestage vooruitgang. Vooral bij de Manchestersite werd de nodige tijd genomen om een private partner te vinden voor de verdere ontwikkeling en werden de nodige plannen opgemaakt en vergunningen aangevraagd om de Molenbeek her aan te leggen.

ord

De 5 Vlaams-Brabantse Bedrijvencentra en 2 Innovatie- en Incubatiecentra waarin de POM aandeelhouder is deden het in 2015 lang niet slecht. Ondanks de toenemende concurrentie uit de private sector waar vaak grotere bedrijven een deel van hun vrijgekomen kantoren op de verhuurmarkt zetten en de aanslepende economische crisis blijken de bedrijfsverzamelgebouwen goed stand te houden en steeg ongeveer overal de bezettingsgraad van de kantoren.

In het kader van de versterking van het bedrijfsklimaat – een van de decretale pijlers van de POM – werkt de POM mee aan het provinciale project Flanders Smart Hub via de ontplooiing van de clusters rond Logistiek en Food.

Inzake Logistiek werd de opgedane kennis over het opzetten van gebundelde goederenstromen in Haasrode uitgerold naar Diest. Ook het efficiënter gebruik van het kanaal Leuven – Dijle werd verder uitgewerkt door andere wegtransporten om te zetten naar het binnenschip.

Om de grote concentratie aan voedingsbedrijven in Vlaams-Brabant te ondersteunen werd een nieuwe POM-medewerker aangetrokken die zal inzetten op een focusproject SugaR&D. Het beoogt een clusterwerking voor bedrijven en kennisinstellingen met als thema nieuwe innovatieve toepassingen voor suiker.

Gezien de evolutie van de activiteiten van het Luchthavenhuis Brussels Airport, de daarmee gepaard gaande toekomstambities en het wegvallen van de Europese middelen werkte de POM in samenwerking met betrokken actoren een toekomstplan uit. Hieruit kwamen volgende richtlijnen voor 2016: een verankering in een permanente juridische structuur, een structurele financiering en de aanwerving en inzet van een voltijdse coördinator.

Zoals steeds is het succes van al deze projecten het resultaat van de inzet van een gemotiveerd team en de begeleiding van een ondersteunend directiecomité. Er mag niet nagelaten worden hen allen hiervoor te danken.

We wensen u veel leesplezier.

T. Dehaene
Voorzitter

M. Florquin
Ondervoorzitter

E. Lammens
Algemeen Directeur

1. Ontwikkeling en beheer van bedrijfsinfrastructuur

1.1. Ontwikkeling van bedrijvenzones

OPERATIONELE BEDRIJVENZONES

REGIONALE BEDRIJVENZONE TIENEN-GRIJPEN

In 1996 werd tussen de Stad Tienen en de toenmalige GOM Vlaams-Brabant een overeenkomst afgesloten voor de gezamenlijke realisatie van een regionale bedrijvenzone Tienen-Grijpen. Hierdoor kon 35 ha ter beschikking worden gesteld van bedrijven.

In 2015 werd door de POM het gesprek aangegaan met de milieuadviesraad (M.A.R.) van Tienen. De M.A.R. meende een aantal stedenbouwkundige en milieutechnische inbreuken te kunnen constateren bij bedrijven gehuisvest op de zone en vroeg aan de POM om hierop te reageren. In samenspraak met de Stad Tienen werd aangegeven dat juridische stappen (zoals opstellen van pv's) vaak geen adequate oplossing bieden en dat er voornamelijk via overleg zou gewerkt worden om de grootste inbreuken aan te passen. Het initiatief vanuit de MAR was mee aanleiding voor de POM om een globale oefening te initiëren inzake het 'beheer' van bedrijventerreinen, met name om na te gaan waar nog optimalisaties kunnen verwezenlijkt worden.

In het kader van de aanleg van een parkeergebouw op de NMBS-gronden aan het station zijn er een aantal gesprekken gestart om aanpassingen aan de aanpalende bedrijfspercelen uit te werken.

Researchpark - Zellik

KMO-zone Bost-Gallic

Businesspark Cargovil - Vilvoorde

KMO-ZONE BOST-GALLIC

Reeds in 2008 werden de laatste percelen van de KMO-zone verkocht. Inmiddels zijn alle percelen van bedrijfsgebouwen voorzien.

Er viel in 2015 één transactie te noteren op de zone Bost, maar die was louter *'intra-familiaal'* (BVBA Jan Uytterhaegen t.o.v. de twee zonen van zaakvoerder) zonder enige impact op de feitelijke bedrijvigheid. Er werd dan ook mee ingestemd vanuit de POM.

BUSINESSPARK CARGOVIL

Cargovil is een zone van 72 ha in Vilvoorde die door een beslissing van de Vlaamse regering werd ontwikkeld door de NV Novovil. Die besteedde de praktische aspecten van de realisatie uit aan de GOM Vlaams-Brabant, later overgenomen door de POM.

Ook anno 2015 toonde FUTURN NV zich een bedrijvige ontwikkelaar van het onroerend goed dat vroeger in eigendom was van de NV Marcanne. Na in 2014 Pharma Belgium NV aangetrokken te hebben, werd in februari 2015 voor een ander deel van de site een nieuwe kandidaat-koper gevonden, namelijk bvba Carrosserie Bogemans. Zowel POM als Stuurgroep Cargovil gingen akkoord met de vestiging van dit bedrijf.

Voorts viel ook een doorverkoop te noteren van NV Alinso naar BVBA Westlake, een verdeler van auto-onderdelen.

RESEARCHPARK ZELLIK

Het Researchpark Zellik is een zone van 20 ha, eigendom van het Vlaams Gewest. De POM is lid van het Beheerscomité naast Haviland, de Vrije Universiteit Brussel en het Vlaams Gewest.

Voor een aantal bedrijven nadert stilaan het einde van hun erfpachttermijn van 30 jaar. Vandaar dat er stilaan meer vragen opduiken naar een mogelijke verlenging of vernieuwing van de erfpachtovereenkomsten.

De POM heeft voorts anno 2015 diverse nieuwe vestigingsaanvragen begeleid. Naast inleidende gesprekken hebben POM en VUB telkens het nodige gedaan om de aanvragen in te leiden bij het Beheerscomité (bevoegd om definitief standpunt in te nemen n.a.v. vestigingsaanvragen). Uiteindelijk zijn niet alle kandidaturen weerhouden geworden, hetgeen dan met name verband hield met een te gering researchgehalte van de bedrijvigheid. Toch kan onmiskenbaar gesproken worden van een vernieuwde dynamiek, die zich vertaalt in een opmerkelijke stijging van vestigingsaanvragen.

In vergadering van 11 december 2015 heeft de Vlaamse regering tenslotte de krachtlijnen van een nieuw beheer voor het researchpark van Zellik goedgekeurd. In de nieuwe beheerstructuren werd geen rol meer weggelegd voor noch Haviland noch POM Vlaams-Brabant. Beiden verdwijnen dan ook uit Beheerscomité met ingang van 1 februari 2016.

Deze verandering houdt verband met het feit dat veel heil verwacht wordt van de aanstelling van een private parkmanager. De overheidsopdracht om een dergelijke parkmanager te vinden, werd door het Vlaamse Gewest nog gestart in 2015.

Wetenschapspark Arenberg
Leuven

Regionale bedrijvenzone
Tienen-Grijpen

Ambachtelijke zone
Haasrode

WETENSCHAPSPARK ARENBERG LEUVEN

Als provinciale actor inzake regionale ontwikkeling is de POM als lid van het Beheerscomité, betrokken bij de ontwikkeling van het Wetenschapspark Arenberg-Leuven.

Het Wetenschapspark Arenberg wil de hightechregio Leuven versterken door een stimulerende omgeving en een goed uitgebouwde infrastructuur aan te bieden. Op die manier wil het Wetenschapspark jonge, hightech bedrijven en (internationale) R&D-intensieve ondernemingen ondersteunen die op lange termijn willen samenwerken rond onderzoek in de regio Leuven.

Het terrein is 13 hectare groot en zal na volledige ontwikkeling vier gebouwenclusters omvatten die elk 25.000 m² werkruimte bieden. Twee van deze gebouwenclusters zijn voorzien voor de biogenerator en omvatten gespecialiseerde ondersteuning en faciliteiten voor biotechbedrijven. De overige twee clusters leggen zich toe op informatie- en communicatietechnologie en andere hoogtechnologische sectoren.

In 2015 werd door een aantal uitbreidingsplannen van gevestigde bedrijven, de ontwikkeling van Health House en de komst van een aantal nieuwe bedrijven een verhoogde belangstelling voor een vestiging op Arenberg vastgesteld. Vergevorderde gesprekken met enkele belangrijke spelers bieden perspectief op de nood aan een significant aantal m² kantoren. Ook de biogenerator op Arenberg doet het goed: verwacht wordt dat het derde gebouw in 2016 volledig zal volzet zijn, terwijl intussen al gewerkt wordt aan de ontwikkeling van een vierde gebouw. Omwille van de huidige boom in de vestigingsvragen groeit in het Beheerscomité de vrees dat mogelijk in 2017 te weinig aanbod aan vestigingsmogelijkheden zou kunnen voorhanden zijn, zodat wellicht een aantal belangrijke opportuniteiten kunnen worden gemist.

AMBACHTELIJKE ZONE HAASRODE

De ontwikkeling van de Ambachtelijke zone Haasrode gebeurde in de periode 1983-1990. Sindsdien volgt de POM de ontwikkelingen op de bedrijvenzone op via haar recht van voorkoop.

De twee doorverkopen die anno 2015 plaats vonden in de ambachtenzone hielden verband met vennootschapsrechtelijke optimalisaties. Het betrof met name verzoeken vanwege de NV DIMA enerzijds en de NV LACOM anderzijds.

Voorts zijn in 2015 plannen geïnitieerd geworden om een oplossing te vinden voor het mobiliteitsprobleem op en rond het bedrijventerrein Haasrode, bestaande uit ambachtenzone (met de POM als beheerder) enerzijds en wetenschapspark (met Interleuven als beheerder) anderzijds.

De negen organisaties die daaromtrent in gesprek zijn getreden zijn: werkgeversorganisatie Voka – Kamer van Koophandel Vlaams-Brabant, de stad Leuven, intercommunale Interleuven, de Provincie Vlaams-Brabant, De Lijn Vlaams-Brabant, Wegen en Verkeer Vlaams-Brabant, hogeschool UC Leuven Limburg, het Centrum voor Volwassenonderwijs CVO Volt en de POM Vlaams-Brabant.

.

Feed Food Health Campus - Tienen

NIEUWE BEDRIJVENZONES

FEED FOOD HEALTH CAMPUS TIENEN

De Feed Food Health (FFH) Campus wordt uitgebouwd op de vroegere gronden van de Bosch-site in Tienen. Dit gebeurt i.s.m. de Stad en de KULeuven. Samen met de POM maken zij deel uit van het Beheerscomité. De terreinen beslaan 10,6 ha.

In 2015 startte SESVanderhave, wereldleider in de ontwikkeling en productie van suikerbietzaden, de bouwwerken voor de bouw van haar internationaal R&D-centrum. Een investering van 10 miljoen euro die zorgt voor de tewerkstelling van 180 medewerkers in R&D-afdeling, op een totaal van 1.550 medewerkers voor het volledige bedrijf in Tienen.

In samenspraak met de KULeuven en het nieuwe stadsbestuur van Tienen werd overeengekomen dat de POM het business development van zowel de FFH Campus als van het incubatiegebouw NV Food Port op zich zou nemen en versterken. Voor dit vernieuwde elan werd Renaat Kuipers in juni 2015 aangetrokken door de POM.

Om nieuwe bedrijven aan te trekken in de Food Port is het noodzakelijk om de units in het gebouw een groter afwerkingsniveau te geven alvorens ze op de huurmarkt te kunnen aanbieden. Ook werden er middelen voorzien voor de afwerking van de aula. De aula biedt na afwerking de mogelijkheid om bijkomende activiteiten in kader van het FFH gebeuren te organiseren. Ook het Tiense bedrijfsleven kan de aula inhuren voor het organiseren van symposia.

Binnen het globale concept van Feed Food Health werd een focusproject opgezet met de naam SugaR&D. Dit project moet de mogelijkheden inventariseren van suiker als grondstof voor de voedingsindustrie en de niet-voedingsindustrie. Het beoogt een clusterwerking voor bedrijven en kennisinstellingen met als thema nieuwe innovatieve toepassingen voor suiker die tot nieuwe economische activiteiten moet leiden op de campus en in Tienen. Samen met VOKA Vlaams Brabant, Boerenbond en de KULeuven coördineert de POM het project. Het project SugaR&D wordt door de Provincie Vlaams-Brabant ondersteund als innovatief kennisproject met een subsidie van 145.750 euro.

In december 2015 werd het Interreg project "2 Be Connect" goedgekeurd. 2 Be Connect biedt de mogelijkheid aan de FFH Campus om aan duurzaam ecologisch groenbeheer te doen. Er zullen nieuwe inheemse struiken aangeplant worden en bloemenweides aangelegd. Het project kadert in het parkmanagement dat samen met de Stad en KULeuven uitgevoerd wordt. Voor het project wordt ook beroep gedaan op de medewerking van LNE.

STEEN III TE STEENOKKERZEEL – MAXIMALE SYNERGIE TUSSEN PUBLIEKE EN PRIVATE PARTNER

Van een onderbenutte KMO-grond naar een multifunctioneel bedrijvenpark van 35.000 m² langsheen de Haachtsesteenweg in Melsbroek recht tegenover de militaire luchthaven. Voor het project Steen III zette de POM in 2015 een publiek–private samenwerking op met Futurn NV in de vorm van de projectvennootschap Steen III NV.

In deze samenwerking wordt maximaal gebruik gemaakt van de synergie tussen de publieke en private partner. De POM zal samen met de privépartner Futurn instaan voor de aanleg van de wegenis en de nutsvoorzieningen om de bouwrijpe kavels te realiseren, bedrijfsverzamelgebouwen met KMO-units vanaf 140 m², showrooms en kantoren te realiseren of te bouwen op maat van de KMO's. De ontwikkeling van Steen III wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de subsidiemechanismen die het Vlaamse Gewest voorziet voor nieuwe bedrijventerreinontwikkelingen.

Voor het gebied werd een masterplan ontworpen. De kracht van dit ontwerp bestaat uit een doorgedreven globaal opzet in alle geledingen, waarbij de nieuwe bedrijfsgebouwen, de circulatie en het groen ten volle bijdragen tot een hoogwaardig en kwalitatief totaalvoorstel. Hierbij wordt veel aandacht geschonken aan duurzaamheid door een doordachte inplanting van de gebouwen, aandacht voor open ruimte en leefbaarheid, minimaal 20% groenvoorziening, opvang van hemelwater en gebruikte bouwmaterialen.

Dit masterplan kwam tot stand in nauw overleg met de gemeente Steenokkerzeel en Ruimte Vlaanderen en kadert in het opstellen van een RUP voor het bredere gebied. De POM begeleidt de gemeente Steenokkerzeel bij het opstellen van

Steen III - Steenokkerzeel

dit RUP. De totale zone wordt immers gekenmerkt door een grote en niet altijd optimale verwevenheid van wonen en bedrijven. Daarenboven stond een bufferproblematiek de eenvoudige ontwikkeling van een aantal nieuwe percelen in de weg.

Het project voorziet in een combinatie van verschillende typologieën gebouwen in een campusconcept: zowel bedrijfsverzamelgebouwen als stand alone gebouwen. Ten noorden van de nieuwe ontsluitingsweg wordt voor huisnijverheid een combinatie van bedrijvigheid en wonen voorzien met een tuin aan tuin-concept dat dienst doet als zachte overgang naar de achterliggende woningen aan de Perksesteenweg.

In 2015 werden de beslissende voorbereidingen voor het project gerealiseerd zodat de uitvoering in de loop van 2016 kan starten met de aanleg van de wegenis en de bijhorende infrastructuur. Onmiddellijk daarna wordt gestart met de bouw van de eerste fase van de bedrijfsverzamelgebouwen.

De POM zet voor dit project sterk in op een maximaal overleg en samenwerking tussen alle betrokken partijen: de buurtbewoners en -bedrijven, de gemeente Steenokkerzeel, Ruimte Vlaanderen en andere vergunningverlenende overheden, geïnteresseerde lokale KMO's. Dit resulteert in een project dat ruim gedragen wordt en zoveel als mogelijk tegemoet komt aan de verwachtingen van alle betrokkenen: gebruikers, overheden, buurt en publieke en private ontwikkelaar.

Op korte termijn wordt zo een oppervlakte van 2,5 ha bruto voor nieuwe bedrijfsvestigingen beschikbaar.

Hierdoor worden via een nieuw aan te leggen weg naar de Haachtsesteenweg ook de er reeds gevestigde bedrijven beter en verkeersveiliger ontsloten.

De POM zal samen met de privépartner instaan voor de aanleg van de wegenis en de nutsvoorzieningen om de bouwrijpe kavels te realiseren, bedrijfsverzamelgebouwen te realiseren of te bouwen op maat van de KMO's. De ontwikkeling van Steen III wordt mogelijk gemaakt dankzij de subsidiemechanismen die het Vlaamse Gewest voorziet voor nieuwe bedrijventerreinontwikkelingen.

KMO-ZONE DRIE TOMMEN TIENEN

De KMO-zone maakt deel uit van het ruimtelijk uitvoeringsplan 3 Tommen dat er op gericht is de wijk Grimde in Tienen op te waarderen. De zone die ontwikkeld wordt door de POM omvat een gebied van ongeveer 5 ha, waarvan 2,2 ha ontwikkeld wordt tot bedrijvenzone. Het overige gebied wordt ingericht als een ruime bufferzone.

2015 was het jaar dat de werken zijn gestart voor de KMO-zone 'de 3 Tommen'. Vanaf april werd het terrein opgeruimd en genivelleerd. Aangezien door de ontwikkeling van de KMO-zone de omliggende straten aan het einde afgesloten worden, opdat het verkeer voor het bedrijventerrein niet langs de woonzone kan passeren, heeft de POM twee rotondes aangelegd die het keren aan het einde van de straat mogelijk maakt voor de buurtbewoners. Op de bedrijvenzone wordt geen wegenis meer aangelegd. De bedrijvenzone zal aangeboden worden als individuele bouwrijpe kavels.

Volkstuinen Drie Tommen – Tienen

Er dienden zich reeds verschillende gegadigden aan voor de site. 2 kandidaten uit Tienen, het Boekhoudkantoor Heerinckx en Home Party Rent BVBA, dienden hun aanvraag in en werden aanvaard. De concrete afwikkeling voor de aankopen is voorzien in 2016.

Aangezien er naast een bedrijvenzone ook een grote groenzone wordt aangelegd, is er een samenwerking opgezet met Regionaal Landschap Zuid-Hageland en Buurtgroen Tienen. De POM Vlaams-Brabant staat in voor de aanleg van de wegenis en de ontwikkeling van de bedrijvenzone. Regionaal Landschap Zuid-Hageland staat in voor de inrichting van de buffer als buurtpark met een zone voor volkstuinen en Buurtgroen Tienen is verantwoordelijk voor de uitbating en het beheer van de volkstuinen.

Het Regionaal Landschap Zuid-Hageland richt de bufferzone in als een natuurlijk parkgebied en een volkstuincomplex. Hiermee wordt de inwoners van Grimde een ontmoetingsplaats aangeboden die midden in een aantrekkelijke groene zone ligt. Er worden 3 grote percelen met volkstuinkavels ingericht met in totaal ruimte voor een 40-tal kaveltjes. Daarnaast komt er een centraal grasplein met picknickbanken en fruitbomen. De randen van het park worden ingericht met hagen, bomen, bloemenweides en hooiland, die via wandelpaden te bereiken zijn. Het ontwerp werd verschillende malen ter inspraak voorgelegd aan de buurt en is ondertussen gefinaliseerd.

Om het terrein voor te bereiden werd in het voorjaar rode klaver, wat een natuurlijke bemester is, en een bloemenweide ingezaaid. De effectieve inrichting van de bufferzone is in september 2015 gestart. De bedoeling is dat de werken afgerond zijn tegen april 2016 zodat de tuinders dan hun tuintjes kunnen in gebruik nemen.

Buurtgroen Tienen is momenteel bezig met het aantrekken van toekomstige tuinders. Ondertussen zijn er al een 40-tal geïnteresseerden die een volkstuin in gebruik zullen nemen. Ook een aantal organisaties uit de buurt hebben aangegeven een volkstuin ter beschikking te willen krijgen.

Vlaamse Staak - Opwijk

LOKALE BEDRIJVENZONE ‘DE VLAAMSE STAAK’ TE OPWIJK

De POM Vlaams-Brabant ontwikkelt in samenwerking met de gemeente Opwijk en de Intercommunale Haviland een lokale bedrijvenzone met een oppervlakte van ca. 5 ha in de gemeente Opwijk. Aansluitend wordt een buurtpark ingericht van ca. 2 ha.

Het lokaal bedrijventerrein ‘De Vlaamse Staak’ te Opwijk is een nieuw bestemde zone die deel uitmaakt van het RUP Nijverseel (herziening) dat definitief werd vastgesteld anno 2012. De zone is gelegen langs de N47 Steenweg op Dendermonde, op de grens met de gemeente Lebbeke (Provincie Oost-Vlaanderen). De bedrijvenzone moet plaats bieden aan KMO’s en ambachtelijke bedrijven met een lokaal karakter.

In mei 2014 ondertekenden de 3 partijen – POM Vlaams-Brabant, gemeente Opwijk en Intercommunale Haviland – de samenwerkingsovereenkomst voor de ontwikkeling van de bedrijvenzone. Het ontwerp en de realisatie van het aansluitend buurtpark alsook de groenbuffer werd in juli 2015 via een samenwerkingsovereenkomst toevertrouwd aan Regionaal Landschap Groene Corridor.

In 2014 werd de procedure voor de verwerving van de gronden ter realisatie van de bedrijvenzone en het buurtpark opgestart. In de loop van 2015 werd voor het grootste deel van de percelen binnen de projectzone met de betreffende eigenaars tot een akkoord voor minnelijke aankoop van hun gronden gekomen. De ondertekening van de aktes wordt begin 2016 voltooid. Voor 5 percelen binnen de projectzone werd geen minnelijk akkoord tot aankoop bereikt. Voor deze percelen werd in 2015 een gerechtelijke procedure tot onteigening opgestart. Deze procedure zal tegen het najaar van 2016 doorlopen zijn.

Omdat het projectgebied te kampen heeft met waterzieke gronden en ook de directe omgeving regelmatig te maken krijgt met wateroverlast, werd besloten om in 2015 een waterstudie te laten uitvoeren om de effecten van de ontwikkeling op de waterhuishouding van het projectgebied en de omgeving te kunnen inschatten en zo nodig proactief gepaste maatregelen te kunnen nemen. De studie werd in april 2015 gegund en in augustus 2015 afgerond.

In de loop van 2015 werd het ontwerp voor de bedrijvenzone verder gefinaliseerd en technisch uitgetekend, rekening houdende met de resultaten uit de waterstudie.

Regionaal Landschap Groene Corridor startte in de loop van 2015 een samenwerkingstraject met verschillende actoren (school, jeugdbeweging, buurtbewoners, ...) om zo tot een eerste inrichtingsvoorstel te komen voor het buurtpark en de groenbuffer. Het ontwerpvoorstel is het resultaat van een doorgedreven participatief proces met alle stakeholders. Doorheen het buurtpark wordt een aansluiting voor fietsers en voetgangers voorzien van en naar de bedrijvenzone.

In september 2015 werd een buurtvergadering georganiseerd om de ontwerpplannen van zowel de bedrijvenzone als het buurtpark voor te stellen.

De verdere timing voorziet in 2016 het doorlopen van de procedure tot gedeeltelijke verlegging en afschaffing van voet- en buurtwegen. Parallel hiermee zal de procedure tot gerechtelijke onteigening verder doorlopen worden. Na afloop van beide procedures kan de vergunningsaanvraag worden ingediend in oktober 2016. De start der werken wordt voorzien in het najaar van 2017.

LOKALE BEDRIJVENZONE BELLE ALLIANCE IN ROOSDAAL

De POM Vlaams-Brabant werd door de gemeente Roosdaal gevraagd om - in samenwerking met haar en de intercommunale Haviland - de uitbreiding van de KMO-zone Belle Alliance, gelegen aan de gewestweg N8 Brussel-Ninove in Roosdaal te ontwikkelen.

Deze uitbreiding is opgenomen in het gemeentelijk RUP Belle Alliance dat goedgekeurd werd in 2012. Het projectgebied is ongeveer 5 ha groot en sluit aan bij de bestaande zone. Ongeveer 0,5 ha is voorbehouden voor de herlocalisatie van het containerpark van de gemeente Roosdaal. De overige percelen moeten vooral plaats bieden aan bedrijven uit de omgeving.

Aangezien een groot deel van de gronden in eigendom is van het OCMW Brussel werden er in 2015 verschillende overlegmomenten georganiseerd om te bekijken deze gronden in der minne te verwerven. Tot op heden is hierover nog geen akkoord. In 2016 zal verder gewerkt worden aan het verwerven van de gronden al dan niet via een onteigeningsprocedure.

Belle Alliance - Roosdaal

GRIMBERGEN – ONTWIKKELING LOKALE BEDRIJVENZONE WAARDBEEKDREEF

De POM Vlaams-Brabant werd door de gemeente Grimbergen benaderd om een lokale bedrijvenzone te ontwikkelen. De POM zal dit – zoals in andere lokale projecten - via een samenwerking met de gemeente en de intercommunale Haviland laten verlopen.

Het gaat om een lokale bedrijvenzone van circa 5 ha die via het goedgekeurde Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan voorzien wordt ter hoogte van de Waardbeekdreef, nabij een bestaande bedrijvenzone langsheen de Wolvertemsesteenweg.

In september 2014 besliste het college van burgemeester en schepenen in te gaan op het samenwerkingsvoorstel van de POM en Haviland. Gezien het project nog moet opstarten met een RUP-procedure om het gebied als bedrijvenzone te bestemmen werd door de gemeente een technische werkgroep samengesteld om onderzoek te voeren naar de projectaanpak, projectinhoud en de samenwerkingsvormen met de POM Vlaams-Brabant en de intercommunale Haviland.

In 2015 zijn de modaliteiten van de samenwerkingsovereenkomst verder besproken tussen de verschillende partners. Er is beslist om eerst een ruimtebehoefteraming te laten opmaken voor er verder werk gemaakt kan worden van het RUP en de ontwikkeling van zone.

ASSE – BOMACO

Het bedrijf BOMACO heeft recent zijn activiteiten stop gezet. De terreinen werden verkocht aan een ontwikkelaar die deze een nieuwe economische bestemming wil geven. Voor dit bedrijf werd op 19 mei 2006 naar aanleiding van een positief planologisch attest een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt dat de uitbreiding van het terrein buiten de grenzen van het gewestplan mogelijk maakte.

Ook voor het gemengd regionaal bedrijventerrein Broekkooi werd een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgesteld in hoofdzaak om de uitbreiding van de distributieactiviteiten van het bedrijf Colruyt mogelijk te maken.

Tussen beide zones in ligt een gebied van ongeveer 600 m breed dat vandaag hoofdzakelijk in landbouwgebruik is. Een deel ervan is ingericht met laagstammige fruitbomen en vormt op die manier een groene buffer ten opzichte van de grootschalige infrastructuur van het distributiecentrum van Delhaize.

De POM wil onderzoeken op welke manier dit gebied beter georganiseerd kan worden en of een bijkomende economische ontwikkeling samen met de herontwikkeling van de site Bomaco tot de mogelijkheden behoort. Hierbij komt zeker de vraag aan bod op welke manier het gebied beter ontsloten kan worden en hoe een alternatief gevonden kan worden voor de huidige gelijkvloerse kruising met de spoorlijn Asse-Brussel.

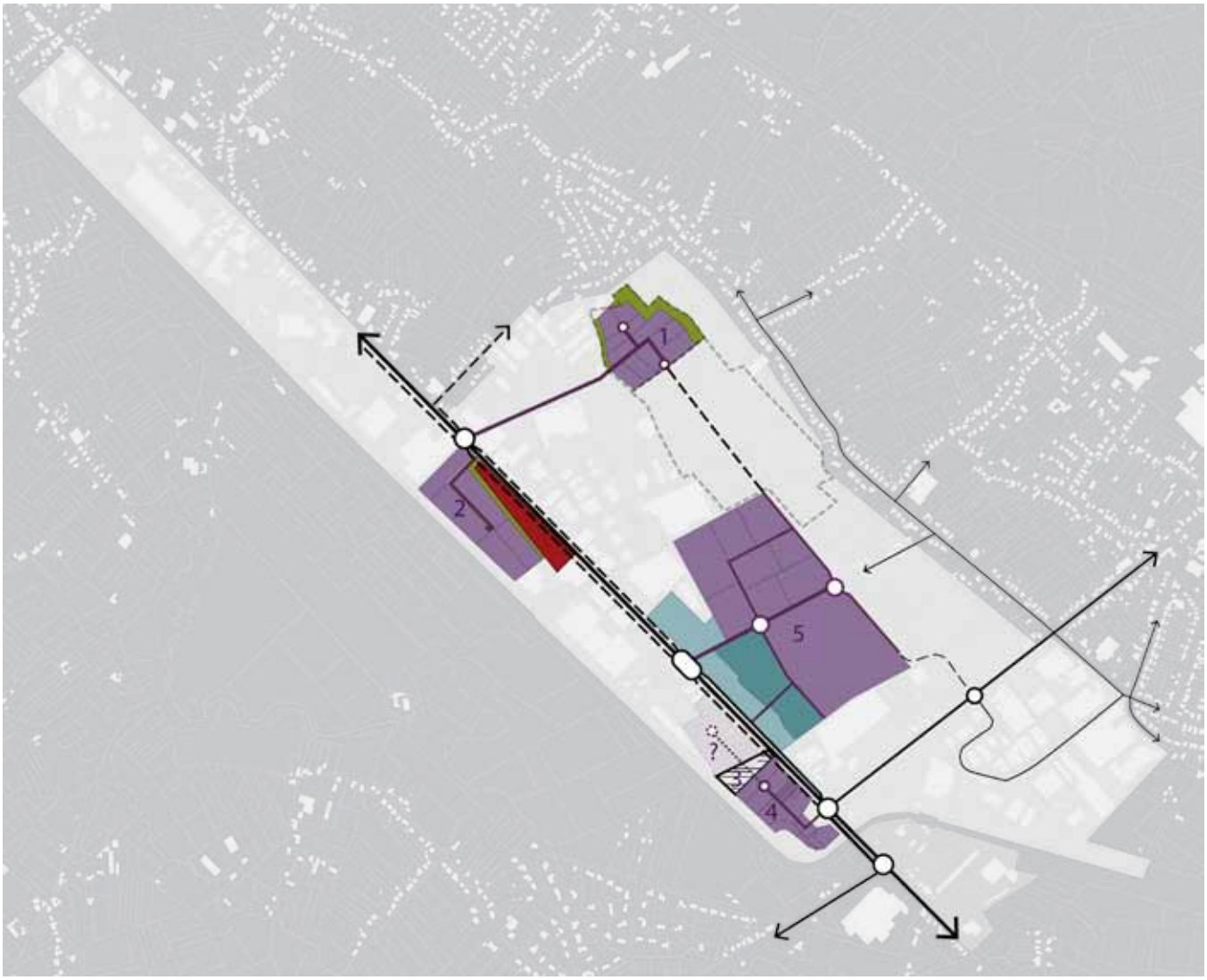
BALLONLOODS ASSE

De ballonloods op de PIVO-site is sinds 15 mei 2000 beschermd als monument. Sindsdien zijn er reeds verschillende inspanningen geleverd om de loods te herbestemmen en/of over te dragen aan derden. Daarvoor verwijzen we naar onderstaande historiek die we ter informatie nogmaals meegeven. Hieruit blijkt overduidelijk dat het herbestemmen van de ballonloods bijzonder moeilijk is. Er wordt voorgesteld om terug een nieuwe poging te doen om de ballonloods te herbestemmen via derden (private partij), ditmaal mits aanpassing van het PRUP.

De POM maakt deel uit van de interne werkgroep en ondersteunt de provincie rond mogelijke haalbaarheidsstudies, financiële haalbaarheid en contacten met private ontwikkelaars.

Ballonloods - Asse

BIJZONDER ECONOMISCH KNOOPPUNT KAMPENHOUT-SAS

Eén van de locaties die voor extra bedrijvigheid in aanmerking komt, is het knooppunt Kampenhout-Sas. De Provincie Vlaams-Brabant heeft hiervoor een ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt. Dit RUP is definitief vastgesteld op 22 september 2015.

Totdat het RUP goedgekeurd was, heeft de POM zich enkel kunnen toeleggen op haalbaarheidsstudies en verkennende gesprekken omdat er juridische onzekerheid was over de mogelijkheden. Daarnaast ondersteunde POM de dienst Ruimtelijke Ordening in hun gesprekken met geïnteresseerde bedrijven en/of ontwikkelaars.

Maar na de goedkeuring van het RUP ontving de POM de vraag van de gemeente Boortmeerbeek en het Provinciebestuur Vlaams-Brabant om de uitvoering van het RUP te benaarstigen en op zich te nemen.

Door de grote verkeersdruk op het gebied is het van essentieel belang om een gedegen mobiliteitsstudie van het gebied op te starten. Dit zal de prioritaire actie van de POM in 2016 worden.

ONTWIKKELING BEDRIJVENZONE TERNAT – ASSESTEENWEG

Het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan 'SPEK Ternat' werd definitief vastgesteld op 23.10.2012 en goedgekeurd op 15.01.2013. Omdat het plan-MER van betreffend RUP werd opgesteld met toepassing van het integratiespoor, werd de procedure zoals beschreven in het hersteldecreet opgestart, dit om meer rechtszekerheid te krijgen. De Provincie organiseerde hiertoe een tweede openbaar onderzoek in het najaar van 2015. Naargelang de resultaten van het openbaar onderzoek kan de rechtsgeldigheid van het PRUP eind mei 2016 verzekerd worden.

De POM werd als ontwikkelaar naar voor geschoven ter realisatie van het PRUP SPEK Ternat.

Zolang er nog geen definitieve goedkeuring is, staat dit project on hold. Verwacht wordt tegen mei 2016 definitieve rechtszekerheid te hebben.

In afwachting van de definitieve vaststelling maakte de POM reeds enkele inrichtingsvoorstellen op voor deze zone en knoopte gesprekken aan met de betrokken eigenaars om de ontwikkelingsmogelijkheden te bespreken. Op die manier wil de POM zo snel als mogelijk van start gaan met de ontwikkeling nadat er juridische stabiliteit is gekomen over de bestemmingsplannen.

Het project zal in samenwerking gebeuren met alle eigenaars binnen het gebied. Om toch enige grondpositie te hebben kocht de POM in 2015 een stuk grond aan gelegen binnen de betreffende zone.

1.2. Herontwikkeling van verouderde bedrijvenzones

RECONVERSIE STATIONSOMGEVING AARSCHOT

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaams-Brabant besteedt extra aandacht aan de ontwikkeling van stationsomgevingen. Vooral in de kleinere steden zoals Aarschot, Diest en Tienen is dat belangrijk. Rond het station van Aarschot is er nog veel onderbenutte ruimte voor bedrijven, kantoren, winkels en woningen. De Stad, Interleuven en de POM nemen initiatieven om de (her)ontwikkeling van dit gebied aan te pakken. Deze reconversie is gebaseerd op het RUP en het Strategisch Masterplan dat door de Provincie is goedgekeurd.

In 2010 werd in Aarschot een PPS-projectvennootschap (Publiek Private Samenwerking) opgericht met als doel de herontwikkeling van de zogenaamde Kop van Nieuwland (7 ha), een bedrijvenzone palend aan het stationsgebied van Aarschot. Bedoeling is de momenteel onderbenutte zone een vernieuwd en modern elan te geven en ze te herontwikkelen tot een zone voor KMO's en kantoorachtigen.

De projectvennootschap kreeg de naam 'CVBA Kop van Nieuwland' en verschillende vennoten werden aandeelhouder: enerzijds drie publieke partners met name het Autonoom Gemeentebedrijf Aarschot, Intercommunale Interleuven en de POM Vlaams-Brabant, anderzijds ook twee private partners. Er werd door de publieke actoren duidelijk gekozen voor een participatieve PPS i.p.v. een contractuele constructie omdat het beheeraspect en de duurzaamheid (zowel in tijd als in kwaliteit) voor hen primeren en zij dus een gedegen samenwerking wilden opzetten. De weerhouden private partners brachten dan ook naast de nodige ontwerp- en ingenieursbureaus ook onderaannemers inzake facility- en parkmanagement mee in het consortium.

Medio 2015 bleek één van de private partners te kennen te geven een exit uit de CVBA te overwegen met als reden de lange periode die verstreken was tussen de ondertekening van de PPS-overeenkomst en het verwerven en vervolgens kunnen inbrengen van de bedrijfsgrond in de CVBA om de ontwikkeling aan te vatten, en de sindsdien gewijzigde marktomstandigheden. De andere private partner liet evenwel blijken wél het project nog genegen te zijn, maar bepleit wel een aantal aanpassingen. Het streefdoel is met die laatste private partner alsnog tot een vergelijk te kunnen komen zodat het project alsnog een doorstart in het vooruitzicht kan krijgen.

RECONVERSIE REGIO VILVOORDE VIA NV NOVOVIL

Novovil NV is de reconversiemaatschappij die begin jaren 80 in het leven is geroepen door de Vlaamse overheid om de reconversie van de regio Vilvoorde te ondersteunen en te begeleiden. De POM is aandeelhouder van Novovil naast de Participatiemaatschappij Vlaanderen die de meerderheid van de aandelen bezit. Novovil heeft van bij haar ontstaan een actieve rol gespeeld bij de ontwikkeling van het Businesspark Cargovil en bij de realisatie van het Bedrijvencentrum Vilvoorde. Novovil was eveneens de initiator van het concept Vilvoorde Watersite, de reconversie van de oude industriezone van Vilvoorde langsheen het kanaal Brussel-Willebroek.

Eén van de hoofddoelstellingen van Novovil betreft het nemen van initiatieven op het terrein om vernieuwingstrajecten op gang te brengen waar dan later door de private vastgoedsector wordt op ingespeeld met concrete ontwikkelingsinitiatieven. In 2015 ging alle aandacht naar prospectie naar mogelijke nieuwe reconversieprojecten in Vilvoorde en Machelen. Dit ging gepaard met een voortdurend overleg met de betrokken gemeentebesturen. Meer specifiek ging veel aandacht naar het als 'strategisch' omschreven gebied rond de Kerklaan in Machelen.

Wat betreft de dochtervennootschap NOVAGORA, eigenaar van de site Fabricom aan de Schaarbeeklei, werd op het einde van 2014 een overeenkomst met een verkoop/aankoopbelofte afgesloten tussen NV Novagora en NV Waterwegen & Zeekanaal die verder zou instaan voor de vooropgestelde ontwikkeling. De verkoopakte werd verleden op 24 februari 2015. Daarna werd beslist over te gaan tot ontbinding en vereffening van Novagora, die plaats vond op 11 december 2015.

De uitbating van het Zakencentrum Vilvoorde is een nevenactiviteit van Novovil. Het voormalige kantoorgebouw van de GOM Vlaams-Brabant in de Toekomststraat wordt als bedrijvencentrum geëxploiteerd. De bezetting van het centrum bedraagt na vier volledige werkingsjaren 100%, waar het businessplan voorzag in een bezetting na vier jaar van 85%. Er zijn 8 bedrijven gehuisvest met in totaal 43 werknemers.

Naar aanleiding van een strategische oefening binnen PMV groep, werd door de Raad van Bestuur van PMV beslist om, met het oog op vereenvoudiging, transparantie en administratieve eenvoud, de vastgoedactiviteiten van PMV groep naar de toekomst toe te concentreren bij PMV NV. Voor wat betreft Novovil NV werd in de loop van 2015 bevestigd om Novovil NV tegen eind 2016 te vereffenen, waarbij de huidige activiteiten zullen worden voortgezet vanuit PMV NV.

Midden 2015 werden met betrekking tot hoger genoemde beslissing tot vereffening van Novovil een aantal gesprekken gevoerd met de verschillende stakeholders, in casu de POM Vlaams-Brabant, de stad Vilvoorde en de gemeente Machelen., vooral met als oogmerk het verkennen van een alternatieve wijze van samenwerking in het kader van de reconversie van de regio Machelen-Vilvoorde.

Uit deze gesprekken bleek vooral de bezorgdheid uit de regio inzake de continuïteit inzake inzet van de huidige middelen ten behoeve van de reconversieregio Vilvoorde-Machelen.

Op basis van de gevoerde gesprekken met de lokale actoren wordt voorgesteld om – aansluitend op de vereffening van Novovil NV – te evolueren naar een strategische contractuele samenwerking met als preferentiële partners POM Vlaams-Brabant, de stad Vilvoorde, de gemeente Machelen en PMV. Een dergelijke samenwerking dient te kaderen binnen de reeds opgestelde en vigerende beleidsvisies en processen, zoals het door de Provincie Vlaams-Brabant opgestelde masterplan voor de regio Vilvoorde-Machelen, het in uitvoering zijnde Territoriaal Ontwikkelingsprogramma Noordrand door Ruimte Vlaanderen en het door PMV in voorbereiding zijnde gebiedsontwikkelingsfonds.

De vereffening van Novovil NV wordt voorzien tegen december 2016. In het overgangsjaar 2016 dient een proces opgestart met de geduide lokale en regionale actoren met het oog op de optuiging van een nieuwe contractuele samenwerking in het kader van het verderzetten van een investeringsfocus op de regio Vilvoorde-Machelen. PMV in samenwerking met POM Vlaams-Brabant nemen hierin een trekkersrol op.

Ook is het van belang dat investeringsopportuniteiten binnen de regio Vilvoorde-Machelen in de tussentijdse fase verder worden verkend. Er wordt daarbij gedacht om in te zetten op een aantal strategische projecten, zoals tevens duidelijk naar voor gekomen uit de verkennende ronde bij POM-Vlaams-Brabant, stad Vilvoorde en de gemeente Machelen.

HERONTWIKKELING MILITAIRE ZONE ASIAT TE VILVOORDE

Het Ministerie van Defensie heeft de site ASIAT in Vilvoorde volledig vrijgemaakt sinds 1 januari 2010 in het kader van het plan 'Voltooiing van de transformatie'. De site ASIAT sluit aan op de oude industriezone in de Vilvoordse noordelijke Kanaalzone. Zij ligt tussen de oude Mechelsesteenweg en de Zenne en heeft haar toegang langs de Willem Elsschotstraat. De site is in totaal 7,21 ha groot. 2,75 ha heeft de bestemming militair domein; de resterende 4,46 ha is industriezone. De stad Vilvoorde wenst de controle over de herontwikkeling van de site te bewaren en heeft hiervoor de ondersteuning van de POM Vlaams-Brabant ingeroepen.

De stad wenst voor de herontwikkeling van de site beroep te doen op de POM om de nodige knowhow inzake bedrijventerreinontwikkeling ter beschikking te stellen. Voor de herontwikkelde site is er reeds minstens één bedrijf dat zich naar daar wil herlocaliseren (met de opname van ong. 3 ha) waardoor er ruimte vrijkomt voor de stad om herontwikkelingsprojecten op te starten.

Defensie heeft het Aankoopcomité reeds in 2010 om een schatting gevraagd met het oog op verkoop. Het Aankoopcomité Brussel II heeft de verkoopwaarde van de te verwerven 5,75 ha toen geraamd op € 11.000.000 op voorwaarde dat de site niet vervuild is.

Ter voorbereiding van de herontwikkeling van de site heeft de stad Vilvoorde een haalbaarheidsstudie laten maken. In deze haalbaarheidsstudie werd een doorgedreven technische screening opgesteld van de site. Deze screening geeft aan dat er diverse gebouwen niet langer bruikbaar of herbruikbaar zijn en dus moeten afgebroken worden; daarnaast is er weginfrastructuur die evenmin nog voldoet aan de actuele normen (inzake bv. gabarieten, rioleringen of nutsleidingen) en dus moet uitgebroken en vervangen worden.

Uit de financiële haalbaarheidsanalyse kwamen volgende conclusies naar voor:

- uit een evaluatie van de vraagprijs van Defensie met een ontwikkeling van de site volgens 3 scenario's is gebleken dat men met de vraagprijs van Defensie en de kosten die men bij de ontwikkeling van de verschillende scenario's dient te rekenen in de meeste gevallen boven de gemiddelde marktprijzen in de regio uitkomt. Een ontwikkeling van de site ASIAT met de huidige vraagprijs lijkt dan ook niet mogelijk te zijn;
- voor de ontwikkeling van de site zijn slechts een beperkte mogelijkheid van subsidies in te zetten. Voorzichtigheidshalve dient gerekend te worden met 50% subsidies in het kader van het nieuwe subsidiebesluit voor onrendabele terreinen. Deze subsidies hebben echter slechts een beperkte invloed op de globale prijs van de site;
- de hoge vraagprijs van Defensie zit voornamelijk in de prijs van de gebouwen binnen de militaire zone. De vraagprijs is hier te hoog ten aanzien van de mogelijkheden van de gebouwen. Afhankelijk van het scenario zullen deze geheel of gedeeltelijk moeten gesloopt worden en bevatten

deze gebouwen een kost (sloop en asbestverwerking) in plaats van een potentiële opbrengst. Ten aanzien van de vraagprijs van € 2.780.000 van Defensie staat bij een gedeeltelijk behoud van de gebouwen, in het meest gunstige scenario, een opbrengst van ca. € 600.000. De vraagprijs van Defensie ligt bijgevolg € 2.000.000 te hoog voor dit deel van de site.

Er zijn in 2015 nieuwe onderhandelingen gevoerd met Defensie, de stad Vilvoorde en de POM Vlaams-Brabant. Deze onderhandelingen hebben geresulteerd in een nieuwe prijs van € 10.000.000 en het feit dat niet de stad Vilvoorde maar de POM Vlaams-Brabant de site zal aankopen.

Gezien de complexiteit en de grootte van de investering heeft de POM beslist om een procedure te starten om een private partner te vinden om de site in samenwerking met de POM Vlaams-Brabant te herontwikkelen. Deze procedure in gepubliceerd op 22 december 2015.

In 2016 zal de verwerving van de site verder afgerond worden en de PPS procedure verder belopen worden. Net als bij de andere projecten van de POM is de samenwerking met het desbetreffende lokale bestuur belangrijk en zal deze verder geconcretiseerd worden in een samenwerkingsovereenkomst.

MANCHESTERSITE BEERSEL

De POM verwierf de vroegere papierfabriek De Meurs in Huizingen (Beersel) in 2009. In 2011 werd na de studiefase van start gegaan met de eerste belangrijke stappen van een reconversie. De oude site met een oppervlakte van 7,3 ha werd omgedoopt tot Manchestersite.

Het project bestaat uit verschillende deelprojecten: de erfgoedcluster, de KMO-zone, het Park Neerdorp en de Molenbeek.

De eerste fase van de reconversie is achter de rug, namelijk de sloop van ongeveer 80% van de gebouwen. De overige 20% zijn gebouwen met een historisch karakter en vormen de erfgoedcluster. De POM heeft hiervan in de loop van de voorbije jaren, met de steun van EFRO, reeds een aantal onderdelen gerenoveerd: de schouw, de betonconstructie aan het ketelgebouw en de hal met de kenmerkende Polonceauspanten. Op de vrijgekomen ruimte kan een KMO-zone ingericht worden.

In 2014 werd gezien de omvang en complexiteit van het project beslist om de reconversie en vermarkting ervan verder te realiseren samen met een privépartner. Einde 2014 werd de overheidsopdracht uitgeschreven om een privépartner te kunnen selecteren voor de reconversie van de erfgoedcluster en de realisatie van de KMO-zone. In de loop van 2015 werden in een eerste fase de kandidaten geselecteerd waarna de weerhouden kandidaten hun offerte konden indienen. Met één van deze inschrijvers werd vanaf juli 2015 onderhandeld met het oog op het afsluiten van een PPS- overeenkomst.

Met de VLM werden afspraken gemaakt ter voorbereiding van de aanleg van het Park Neerdorp. Voor de heraanleg van de Molenbeek werd een subsidiedossier ingediend bij Agentschap Ondernemen van de Vlaamse Overheid. Met de provincie werden afspraken gemaakt in verband met de cofinanciering van deze heraanleg. Tevens werd de laatste hand gelegd aan de opmaak van het bestek van de heraanleg van de Molenbeek en werd de aanvraag stedenbouwkundige vergunning ingediend bij Ruimte Vlaanderen.

Zo werd in 2015 heel wat voorbereidend werk gedaan om in 2016 van start te kunnen gaan met belangrijke werken op de site.

1.3. Activering onbenutte bedrijventerreinen

Het project 'activeringsteams onbenutte bedrijventerreinen' werd eind 2012 goedgekeurd door de Vlaamse regering. Binnen dit project onderzoekt de POM Vlaams-Brabant in samenwerking met de intercommunales Interleuven en Haviland de redenen waarom bepaalde terreinen - die als bedrijvenzone bestemd zijn - niet in gebruik zijn. Tevens worden er initiatieven genomen om deze 'slapende' reserve te activeren zodat de terreinen op de markt kunnen worden gebracht en beschikbaar worden voor bedrijven die op zoek zijn naar ruimte.

Het project 'activeringsteams onbenutte bedrijventerreinen' is het vervolg op het project 'onderhandelingsteams onbenutte bedrijventerreinen', dat door de POM en de intercommunales werd uitgevoerd tussen 2009 en 2012. Daar waar de focus in het eerste project vooral lag op het verzamelen van informatie en op het bewustmaken van de eigenaars omtrent de verschillende mogelijkheden van de onbenutte bedrijfsgronden, wordt in het lopende project meer ingezet op het activeren van deze onbenutte gronden.

Dit gebeurt voornamelijk door het samenbrengen van eigenaars en het gezamenlijk uitwerken van verschillende ontwikkelingsscenario's. Afhankelijk van de specifieke scenario's zal de rol van de POM en/of de intercommunales variëren van bemiddelaar over regisseur tot effectieve ontwikkelaar van een gebied.

Een eerste stap binnen het project 'activeringsteams' is het selecteren van mogelijke projectgebieden. Maar om zulke projectgebieden te kunnen selecteren is het essentieel om over concrete en recente informatie van de onbenutte percelen te beschikken. Om deze reden wordt er ook veel tijd gespendeerd om de bestaande databank van de onbenutte percelen in Vlaams-Brabant aan te vullen. Binnen het project 'Activeringsteams' worden de onbenutte percelen op bedrijventerreinen gebiedsdekkend geïnventariseerd. Dit houdt in dat ook de leegstaande gebouwen op bedrijventerreinen en alle onbenutte percelen, ook deze kleiner dan 2.000 m² opgenomen worden in de databank.

Omwille van personeelswissels binnen de POM werd in 2015 het inventarisatiewerk op een lager tempo gezet en werd meer ingezet op de mogelijke activering van gedetecteerde gronden (o.a. in Sint-Pieters-Leeuw en Drogenbos).

1.4. Duurzaam bedrijventerreinbeheer

PARKMANAGEMENT

ALGEMEEN

Ook in 2015 heeft de POM Vlaams-Brabant zich blijven inzetten als pleitbezorger en facilitator van 'bedrijventerreinmanagement'. De POM wil daaromtrent dan ook een nuttige rol blijven spelen. Zo is bijvoorbeeld in 2015 een gesprek geïnitieerd met VOKA, Stad Leuven & Interleuven teneinde bedrijventerreinmanagement te doen ingang vinden op de Ambachtenzone & Researchpark te Haasrode.

Ook is in samenwerking met de andere POM's gewerkt aan een gemeenschappelijk en omstandig onderbouwd verzoek aan de Vlaamse subsidieverlenende overheid om de POM's een belangrijke rol toe te bedelen op vlak van knowhow en kennisdisseminatie inzake bedrijventerreinmanagement.

Anderzijds werden een aantal prioriteiten voor werkingsjaar 2016 opgelijst als volgt :

- **Onder de focus 'samenaankopen'**
  - Afval (en restfractieverwerking)
  - Bewaking (consortium~)
  - Energie (m.i.v. 'groene stroom')
  - Groenonderhoud (bij individuele bedrijven)
- **Acties op te nemen met openbare diensten:**
  - (Gezamenlijke) aanpak zwerfvuil
  - Netheid en zorg voor het openbaar domein

CARGOVIL

Met een nieuwe voorzitter aan het hoofd van de VZW Parkmanagement Cargovil werd in het Cargovil Businesspark verdergegaan met een nieuw elan rond duurzaamheid en continu streven naar klimaatneutraliteit, zoals eerder gemeld in het jaarverslag Cargovil.

Na twee jaar professioneel parkmanagement werd door de bedrijven lid van VZW Cargovil Parkmanagement via een enquête in 2015 een evaluatie gemaakt naar de werking en de voor hen blijvende prioriteiten voor 2016 m.b.t. parkmanagement in Cargovil businesspark.

De helft van de VZW Cargovil-leden reageerden op de enquêtevragen. Eén op twee respondenten had geen uitgesproken mening over de 'meerwaarde' van het 'breder georganiseerd parkmanagement' zoals dat nu wordt aangeboden in Cargovil.

Ondertussen werden door de VZW Cargovil Parkmanagement reeds eerste effectieve stappen met bedrijven gezet rond samenaankoop groene energie (elektriciteit en gas), afvalinzameling en een voorstel van signalisatieplan dat de doorstroming van het vrachtverkeer op de Cargovil-site zou optimaliseren.

De POM heeft in dit verband een aantal overlegrondes met AWV Vlaams-Brabant en de verschillende stads- en gemeentebesturen gehad over de praktische afspraken rond wegenisoverdracht en onderlinge afstemming m.b.t. een signalisatieplan.

In 2016 zal verder ingezet worden op bedrijventerreinmanagement 2.0. met een belangrijke rol voor energie en verwachte nieuwe lidmaatschappen voor de VZW Parkmanagement Cargovil.

DEMONSTRATIEPROJECTEN ROND VERDUURZAMING

De POM Vlaams-Brabant zet binnen haar werking in op het verduurzamen van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen. Enerzijds werkt ze er aan om thema's als hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, biodiversiteit, mobiliteit te integreren in haar algemene werking rond de (her)aanleg en beheer van bedrijventerreinen. Daarnaast werkt de POM ook mee aan enkele demonstratieprojecten rond het verduurzamen van bedrijventerreinen. Zo werkte de POM in 2015 mee aan onderstaande projecten.

2B CONNECT – MEER BIODIVERSITEIT OP BEDRIJVENTERREINEN

De POM werkte de projectaanvraag van het Interreg Vlaanderen-Nederland project 2B Connect mee uit. Dit project werd in december 2015 goedgekeurd. 2B Connect zet zich drie jaar lang in voor meer biodiversiteit op minstens 70 bedrijventerreinen in de grensstreek België-Nederland. De groene infrastructuur die zo ontstaat, speelt een belangrijke rol als natuurverbinding voor planten en dieren. Ook reikt dit project verschillende instrumenten aan om ook andere bedrijven te helpen werken aan biodiversiteit.

De POM Vlaams-Brabant neemt deel aan dit project met het bedrijventerrein FFH-campus in Tienen. Op de campus worden inrichtings- en beheersmaatregelen genomen die inzetten op een meer biodiverse groene infrastructuur, die aansluit bij zijn omgeving. Ook de tuin van het bedrijfsverzamelgebouw 'Food Port' dat reeds op de zone gevestigd is, wordt ingericht als een biodiverse voorbeeldtuin. 2B Connect ontvangt via Interreg Vlaanderen-Nederland € 3.012.583 om de komende drie jaar bedrijven en biodiversiteit dichter bij elkaar te brengen. Interreg Vlaanderen-Nederland is een Europees fonds voor regionale ontwikkeling in het grensgebied België-Nederland.

GROENE INFRASTRUCTUUR VOOR KLIMAATADAPTATIE EN MITIGATIE OP BEDRIJVENTERREINEN

In 2015 diende de POM samen met Acadobe vzw, RLNH, RLGC, D&C Services, VOKA, Point Consulting Group – Cycloop Netwerk een aanvraag voor een klimaatproject in bij de Provincie Vlaams-Brabant. Binnen dit project zullen enkele demo's rond groene infrastructuur op bedrijventerreinen uitgewerkt worden en hoe hierdoor kan ingespeeld worden op biodiversiteit en klimaatadaptatie. Daarnaast wordt er een netwerk uitgebouwd dat zal inzetten op de disseminatie van deze demo's. Bij goedkeuring zal in de loop van 2016 met dit project van start gegaan worden.

SMART GRID

Om verder in te zetten op hernieuwbare energie en energie-efficiëntie heeft de POM in 2015 voornamelijk gewerkt rond smart grid. De POM is namelijk van mening dat voor smart grid een sleutelrol weggelegd is om voor bedrijven terug een interessant investeringsklimaat te creëren voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Zo heeft de POM meegewerkt aan de projecten Smart Energy Link en Architec.

SMART ENERGY LINK – SEL

De POM werkte mee aan de voorbereiding van de projectaanvraag voor het Interreg Vlaanderen-Nederland project Smart Energy Link. Het project 'Smart Energy Link – SEL' heeft als doelstelling om een 'Lokaal Smart Grid' methodiek te ontwikkelen voor het sturen van energiestromen, dit in de praktijk te demonstreren en op basis van de resultaten de methodiek te optimaliseren om te kunnen schakelen naar brede implementatie.

De POM zou binnen het project deelnemen aan het werkpakket 'E-team'. In de schoot van het E-team worden scenario-analyses en businessplannen uitgewerkt; technische en financiële haalbaarheid van projecten aangetoond; financiering uitgewerkt met aandacht voor innovatieve financieringsvormen (coöperatieve, ESCO,...) en specifieke samenwerkingsverbanden gesloten en contracten uitgewerkt; draagvlak verworven voor de realisatie van het 'Lokaal Smart Grid' met het oog op effectieve realisaties op het terrein.

Voor de POM biedt het E-team een unieke kans om aan kennisopbouw, onderzoek en netwerking rond smart grid te doen en te leren uit demonstratieprojecten binnen SEL. De resultaten van het E-team zijn voor de POM dan ook uitermate interessant om verder projecten op te zetten rond smart grid.

Indien het project goedgekeurd wordt, zal SEL van start gaan in oktober 2016.

ARCHITEC

Een ander project rond Smart Grid waar de POM mee aan de voorbereiding gewerkt heeft, is het project Architec. Dit is een Horizon 2020-project binnen de oproep LCE2. Met dit project wil men inzetten op het vergemakkelijken van de integratie van hernieuwbare energie in het Europese distributienet. Binnen het project nemen er partners deel uit 8 Europese landen en worden er demonstraties opgezet in vijf landen. In België wordt een demonstratieproject opgezet waar de bedrijvenzone Cargovil deel van uitmaakt. Binnen het project zal de productie van PV op Cargovil geconnecteerd worden met woningen in het centrum van Vilvoorde.

De POM zou binnen het project optreden als trekker van de Belgische case. Naast de POM zouden er voor België volgende partners deelnemen: Eandis, Enervalis, Th!nk E, Lampiris en SOKwadraat.

Indien het project goedgekeurd wordt, zal Architec starten begin 2017.

MIP-VALORISATIEPROJECT HEATROAD: OPLOSSEN VAN MARKTBARRIÈRES VOOR WARMTENETWERKEN IN VLAANDEREN IN EEN BUSINESS OMGEVING (B2NB)

Heatroad was één van de elf goedgekeurde MIP projecten van 2014. In 2015 werd er verder gewerkt aan dit project en werd de roadmap opgeleverd. Dit document is een generieke roadmap voor het realiseren van warmtenetwerken in Vlaanderen in een B2B context. Het concentreert zich op toepassingen waarbij een green- of brownfield zonder vooraf gekende afnemers de basis vormt van het implementatieproject met aansluiting op nabijgelegen bedrijven die mee delen in de warmteproductie of -levering.

Het projectteam bestond uit een consortium van 4 partners en 2 onderaannemers: de POM, Belgian Eco Energy (Bee), Siemens, Boydens, 3E en Field Fisher Waterhouse (FFW).

Het voornaamste objectief van dit project was om, op basis van onze eigen ervaring met het uitwerken van een business case voor project Manchestersite te Huizingen, de verschillende stappen in kaart te brengen om warmtenetwerken op een economisch rendabele wijze te realiseren.

Uit de haalbaarheidsstudie kwam naar voor dat de uitrol van een warmtenet op de Manchestersite, gelinkt aan een warmtenet op site van Siemens, met productie op de site van Siemens haalbare case kan zijn, mits een lange terugverdientijd. Of het warmtenet ook effectief aangelegd wordt zal in 2016 verder bekeken worden.

DUURZAME MOBILITEIT – FIETSROUTE KEIBERG

De POM werkte mee aan de studie in opdracht van het Agentschap Ondernemen voor de aanleg van een fietspad op de talud tussen de bedrijvenzones Keiberg en Kouterveld te Zaventem en Machelen. Dit fietspad zou aansluiten bij de geplande HST-Fietsroute en het VLM Oasisfietspad. Via deze nieuwe route wordt de NATO hoofdzetel, verscheidene bedrijvenzones en nabijgelegen attractoren ontsloten tot de HST-Fietsroute. Het fietspad sluit ook rechtstreeks aan tot de naastliggende bedrijvenzones Keiberg en Kouterveld.

Ondertussen is het voorontwerp van de fietsroute afgerond. De POM zal samen met de dienst mobiliteit van de Provincie Vlaams-Brabant, VOKA en de gemeenten gesprekken aangaan met de bedrijven op Keiberg en Kouterveld voor de verdere uitwerking van de route.

1.5. Bedrijfsverzamelgebouwen in Vlaams-Brabant

Via een netwerk van bedrijfsverzamelgebouwen werkt de POM mee aan de creatie van huisvesting op maat voor startende ondernemingen en jonge groeiers. Omdat het aanbod en dienstverlening van deze gebouwen enigszins verschilt naargelang de doelgroep en de locatie, wordt er daarbij onderscheid gemaakt tussen bedrijvencentra (BC's), innovatie- en incubatiecentra (I&I's), doorgroeigebouwen (DG's) en multifunctionele gebouwen (ondernemerscentra).

BC's en hun DG's zijn er in Zaventem, Vilvoorde, Sint-Pieters-Leeuw, Leuven en Tienen. I&I's functioneren in Zellik en Leuven. Vilvoorde beschikt over een ondernemerscentrum. Samen voorzien de BC's, DG's en I&I's in een gespreid vestigingsaanbod van 14.392 m².

BEDRIJVENCENTRA

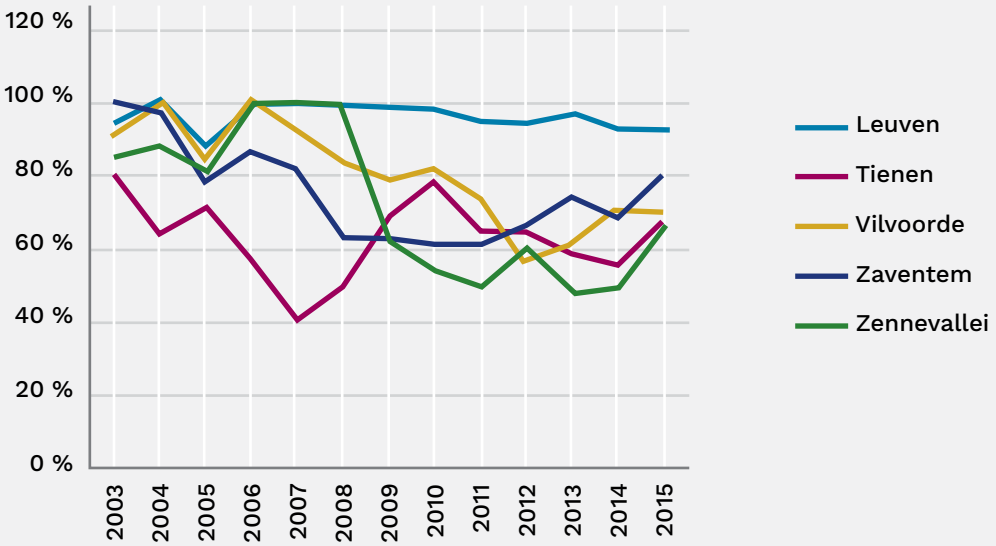
De 5 Vlaams-Brabantse BC's, die naast tijdelijke huisvesting ook logistieke en ondersteunende infrastructuur ter beschikking stellen van startende ondernemingen, gaven begin 2016 onderdak aan 126 bedrijven. Dit zijn er 2 meer dan één jaar eerder.

De bezettingsgraad van de kantoren varieert tussen 93% in Leuven en 66% in de Zennevallei. Uit de grafiek met de evolutie van het gebruik van de kantoren blijkt dat in bijna alle centra de bezetting iets hoger uitkomt dan in het vorige jaar, behalve in Leuven waar de bezetting het hoogste is en een status-quo laat optekenen. Ondanks de toenemende concurrentie uit de private sector waar vaak grotere bedrijven een deel van hun vrijgekomen kantoren op de verhuurmarkt zetten en de aanslepende economische crisis blijken de BC's goed stand te houden.

De bedrijfsruimtes scoren beter inzake bezetting dan de kantoren.

BC's	Aantal bedrijven	Bezetting kantoren	Bezetting bedrijfsruimtes
Leuven	44	93%	nvt
Tienen	18	68%	100%
Vilvoorde	22	70%	100%
Zaventem	32	80%	96%
Zennevallei	10	66%	93%

EVOLUTIE BEZETTING KANTOREN BEDRIJVENCENTRA

Ook in 2015 bleven blijven het gespreide aanbod en de combinatie kantoren met bedrijfs- en opslagruimtes, aangevuld met de dienstverlening op infrastructureel en logistiek vlak de sterke troeven van de bedrijvencentra. Steevast blijven investeren in aantrekkelijke infrastructurele faciliteiten en in nieuwe en moderne dienstverlening blijven ook verder het leidmotief van de centra.

Om het personeel, apparatuur en infrastructuur van de BC's optimaal te benutten en een hoger rendement met meer kostendeling te bekomen, worden ook meer en meer diensten aan niet-residenten verstrekt. Externe verhuur van vergaderzalen, domiciliediensten en occasionele externe administratieve dienstverlening moeten in die zin begrepen worden. In het voorbije jaar werd in alle centra ook ingezet op het aanbieden van flexplekken en coworking spaces. Op die manier volgen de BC's de nieuwe trends inzake werkorganisatie en arbeidslocatie.

INNOVATIE- EN INCUBATIECENTRA

De Innovatie- en Incubatiecentra Leuven en Zellik staan open voor technologiegerichte starters en bieden momenteel onderdak aan een 30-tal ondernemingen. Universitaire spin-offs, ICT-bedrijven en software-ontwikkelaars vormen de hoofdmoot van de I&I-klanten. Alle ruimtes van I&I Leuven zijn momenteel bezet. De bezetting van de kantoren in I&I Zellik kende in 2015 een terugval naar ongeveer 55%. De toenemende concurrentie van bedrijfsverzamelgebouwen in de buurt en de economische crisis waarbij starters hun plannen even uitstellen en bestaande bedrijven terugplooien inzake ruimte kunnen hier als voornaamste redenen worden vermeld. De ateliers en labo's kennen dan weer wel een quasi volledige bezetting.

DG's	Aantal bedrijven	Bezetting kantoren	Bezetting bedrijfsruimtes
Tienen	14	82%	92%
Vilvoorde	5	75%	nvt
Zennevallei	7	98%	nvt

DOORGROEIGEBOUWEN

De Doorgroeigebouwen die verbonden zijn aan de BC's van Vilvoorde, Tienen en de Zennevallei tellen momenteel 24 gebruikers.

Deze gebouwen bieden de mogelijkheid tot huisvesting aan ondernemers die het BC ontgroeien, maar nog niet de stap zetten naar een eigen gebouw en nog een beroep wensen te doen op een beperkt aantal faciliteiten die door het BC worden aangeboden.

De kantoren in de DG's kennen een vrij goede bezetting. Ook Tienen dat eind 2012 een nieuw bedrijfsgebouw in gebruik genomen heeft met nogal wat leegstand in de kantoren raakt bijna volledig opgevuld.

I&I - Leuven

ONDERNEMERSCENTRA

ONDERNEMERSCENTRUM ZONIËN (OCZ) IN HOEILAART

In samenwerking met het gemeentebestuur werd door de POM in Hoeilaart in 2003 een multifunctioneel gebouw ontwikkeld, d.w.z. een bedrijfsverzamelgebouw zonder bijkomende diensten maar met een grote flexibiliteit in beschikbare bedrijfsruimten. Omdat de gemeente als eigenaar vanaf 2016 andere plannen heeft met de infrastructuur, werden lopende contracten met de huurders in 2015 niet meer vernieuwd en werd de betrokkenheid van de POM in dit project stop gezet.

ONDERNEMERSCENTRUM VILVOORDE

Het Ondernemerscentrum Vilvoorde is ondergebracht in het Ortshuis, een historisch pand en eigendom van de POM. In dit gebouw zijn momenteel nog 2 bedrijven gehuisvest.

In 2015 werd het renovatieprogramma dat in 2014 werd aangevat verder uitgevoerd met een opfrisbeurt. Op die manier wil de POM de aantrekkingskracht van het gebouw verhogen voor kleine ondernemingen die op zoek zijn naar een locatie in het centrum van Vilvoorde. Vanaf 2016 wordt een samenwerking met het Zakencentrum van NOVOVIL overwogen.

Cargovil - Vilvoorde

2. Ondersteuning provinciaal economisch beleid

2.1. Beleidsvoorbereidende initiatieven

PROVINCIALE RUIMTELIJKE VISIE EN RUIMTELIJK ECONOMISCHE AGENDA

De komende 10 tot 20 jaar stijgt de bevolking in Vlaams-Brabant met minimaal 85.000 inwoners. Waar de bijkomende woningen, bedrijven en andere voorzieningen in de toekomst de ruimte gaan vinden, zal een belangrijke impact hebben op de kwaliteit van onze leefomgeving en welvaart. De Provincie wil daarom nadenken over het ruimtelijk beleid van de toekomst en haar ruimtelijk structuurplan grondig herzien. Hiervoor zal zij zoveel mogelijk beroep doen op partners en inwoners van Vlaams-Brabant om mee te denken.

In het voorjaar van 2015 werden workshops georganiseerd met lokale besturen en middenveldorganisaties.

De POM nam vooral deel aan de gesprekken en voorbereidingen van de economische agenda. Hierin wordt gewerkt met een drietal uitgangspunten: de centrale ligging Vlaams-Brabant benutten, mobiliteit als sturende factor aanwenden en eveneens binnen economie streven naar een klimaatneutraal Vlaams-Brabant.

De visie voor de economische ontwikkeling komt neer op:

1. bestemde bedrijventerreinen realiseren;
2. bestaande bedrijventerreinen optimaliseren;
3. intergemeentelijke lokale bedrijventerreinen;
4. beheeraspecten (zoals lokalisatieaanvragen, uitgiftebeleid stroomlijnen, samenwerkingsverbanden) opvolgen.

Daarnaast worden nog een aantal thematische invalshoeken onderzocht zoals: verweefbaarheid, kantoren, logistiek en distributie, kenniseconomie en detailhandel.

Fobrux – Vilvoorde

TERRITORIAAL ONTWIKKELINGSPROGRAMMA NOORDRAND

Op 19 maart 2015 hakte de deputatie de knoop door over de voorstellen met betrekking tot geïntegreerde gebiedsgerichte projectwerking vanuit de provincie. 'Noordrand +' werd hierin geselecteerd als één van de twee pilootgebieden. Het gebied omvat de directe Noordrand van Brussel, uitgebreid met het gebied tussen Brussel en Antwerpen (gemeenten: Wemmel, Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Steenokkerzeel, Kraainem, Wezenbeek-Oppem, Londerzeel, Meise, Kapelle o/d Bos en Zemst).

In het kader van deze gebiedsgerichte werking en het 'Proeve van Programma' van T.OP Noordrand worden hierna een aantal kansrijke projecten naar voor gebracht waarin de Provincie een coördinerende rol kan opnemen. Het betreft projecten die verder bouwen op bestaande initiatieven en beleidslijnen en waarvoor een groot draagvlak - ook bij het lokaal bestuur - aanwezig is. Vanuit de gebiedsgerichte werking worden verschillende initiatieven in een gebied aan elkaar gekoppeld met als doel een onderlinge afstemming en meerwaarde te creëren. Hiernaast bestaat de coördinerende rol er in om de uitvoering te faciliteren en de kwaliteit en het ambitieniveau te bewaken.

Het betreft volgende projecten:

1. herontwikkeling Fobrux;
2. kern Zaventem;
3. Machelen Kerklaan;
4. herontwikkeling Keiberg.

De POM zal zich vanuit haar ontwikkelingsopdracht vooral inzetten op de gebieden Fobrux, Machelen-Kerklaan en de herontwikkeling van Keiberg.

2.2 Versterking bedrijfsklimaat

In het kader van de versterking van het bedrijfsklimaat – een van de decretale pijlers van de POM – werkt de POM mee aan het provinciale project Flanders Smart Hub via de ontplooiing van de clusters rond Logistiek en Food. Daarnaast het tewerkstellingsklimaat van de luchthaven versterkt door het project Luchthavenhuis Brussels Airport.

WERKING ROND LOGISTIEK

De projectthema's bleven dezelfde als voorheen maar de invulling werd het vorige jaar steeds concreter gemaakt.

Zo werd de samenwerking tussen A. CELIS NV en AB Inbev van een proefvaart tussen Leuven en Luik verheven tot een structurele samenwerking die in 2015 een twintigtal afvaarten realiseerde. Dit inspirerende voorbeeld hielp ook andere bedrijven in de nabijheid van het kanaal Leuven-Dijle nadenken over het wijzigen van de vervoermodus van hun goederenstromen (de zgn. modal shift). Ook de beide koplopers (A. Celis en

AB Inbev) testten verschillende nieuwe pistes uit, die ze nog dienen te optimaliseren in de volgende jaren. Zo werd o.a. een nieuwe VUB-MOBI studie gefinancierd om de impact van transport van houtafval uit Kampenhout naar een papierfabrikant in Langerbrugge in de haven van Gent te becijferen. A. Celis zal in het eerste kwartaal 2016 via proefvaarten een dubbele bootlading (twee schepen gekoppeld met één kapitein) uittesten alsook de nodige vergunningen aanvragen om vrachtwagentransporten tijdens de nachtperiode vanuit Kampenhout naar Langerbrugge te mogen uitvoeren.

Rond bundelen goederenstromen werd de piste vanuit Haasrode zowel in de media (Ondernemen 07/08/2015) als in specifieke disseminatie momenten (miK KMO bij GC Europe Haasrode op 3/12/2015) belicht. Dit was ook een aanzet voor de POM Vlaams-Brabant om samen met GC Europe andere bedrijven op Haasrode Researchpark in detail het bundelingstraject toe te lichten.

De piste rond GAP (Gateway Access Point) BelOrta zal in het eerste semester van 2016 een uitvoerende logistieke dienstverlener kennen en daardoor ook praktische invulling krijgen.

Eind 2015 werd samen met een koploper bedrijf uit het industrieterrein Diest-Webbekom een nieuw bundelingstraject voorbereid in samenwerking met een student van Mobyus. De afwerking van dit bundelingstraject zal begin 2016 gebeuren door een student van UCLL met medewerking en hosting van het koploperbedrijf en in regie van de POM Vlaams-Brabant.

Rond 'stedelijke distributie' werd samen met een aantal Europese partners (waaronder de stad Londen) en onder de auspiciën van de stad Leuven een duurzaamheidsproject ingediend (onder werktitel BuZz) dat evenwel niet werd weerhouden voor Europese EFRO-subsidie.

WERKING ROND CLUSTER FOOD

Vlaams-Brabant behoort tot de top in de agrifoodwereld. Flanders Smart Hub Food wil in nabijheid van en samen met vele (inter)nationale voedingsbedrijven en gerenommeerde kennisinstellingen een voedingsbodem creëren voor verdere innovatie door kennis en ondernemerschap doelgericht samen te brengen.

Met legendarische merken zoals Stella Artois of Tiense Suiker, maar ook met de hoogtechnologische ingrediënten

van Sensient of vernieuwende producten zoals Actimel van Danone is Vlaams Brabant alom aanwezig doorheen de voedingspiramide of de volledige waardeketen van de voedingssector.

Zoals eerder al vermeld, wordt binnen de POM een focusproject opgezet met de naam SugaR&D. Dit project moet de mogelijkheden inventariseren van suiker als grondstof voor de voedingsindustrie en de niet-voedingsindustrie. Het beoogt een clusterwerking voor bedrijven en kennisinstellingen met als thema nieuwe innovatieve toepassingen voor suiker die tot nieuwe economische activiteiten moet leiden op de campus en in Tienen. Samen met VOKA Vlaams Brabant, Boerenbond en de KULeuven coördineert de POM het project. Het project SugaR&D wordt door de Provincie Vlaams-Brabant ondersteund als innovatief kennisproject met een subsidie van € 145.750.

LUCHTHAVENHUIS BRUSSELS AIRPORT

De POM sloeg einde 2011 de handen in elkaar met een aantal partners voor de oprichting van Brussels Airport House. Het Brussels Airport House werd opgericht op

21 oktober 2013 en is een unieke service in het hart van de luchthaventerminal. Alle nuttige informatie over werken op Brussels Airport wordt er verzameld onder één dak.

luchthavenhuis
Brussels Airport

Luchthavenhuis Brussels Airport geeft arbeidsmarktbemiddelaars een laagdrempelige manier om in contact te treden met de werkgevers en werknemers op de luchthaven. Werkzoekenden kunnen er terecht om samen met VDAB, Actiris en le Forem een functie te zoeken die aansluit bij hun competenties. Het Luchthavenhuis Brussels Airport fungeert ook als een portaal voor de bredere dienstverlening van de arbeidsmarktbemiddelaars.

Het Luchthavenhuis Brussels Airport is een gezamenlijk initiatief van diverse partners en overheden die actief zijn rond werkgelegenheid en openbaar vervoer. VDAB, POM Vlaams-Brabant, VOKA, Brussels Airport Company, De Lijn, Provincie Vlaams-Brabant en RESOC Vlaams-Brabant zijn de initiatiefnemers van het Brussels Airport House. Ze werken daarbij nauw samen met de Brusselse en Waalse tegenhangers van de verschillende partners, zoals BECI, UWE, Brussels Metropolitan, ACTIRIS, le FOREM, NMBS en MIVB.

Op de luchthaven zijn er elke dag gemiddeld 200 vacatures (goed voor een 500-tal jobs). Dat zijn permanente en tijdelijke jobs, voltijds en deeltijds, tijdens de kantooruren en in ploegendienst of nachtdienst. Dankzij het Luchthavenhuis Brussels Airport zijn quasi alle vacatures van de meer dan 260 bedrijven op Brussels Airport nu gecentraliseerd. Door de werking van het Brussels Airport House worden ongeveer 80% van de vacatures ingevuld.

Diverse profielen blijven erg gezocht: technici, commerciële medewerkers, bewakingsagenten, goederen afhandelaars, expediteurs,... Om ook die vacatures in te vullen, versterkt het Luchthavenhuis Brussels Airport haar samenwerking met de betrokken diensten uit Vlaanderen, Wallonië en Brussel. Daarnaast wordt ook gewerkt aan de versterking van de instroom van jongeren in luchthaven gerelateerde beroepen.

In 2015 werden educatieve workshops en educatief materiaal voor leerlingen van 10 tot 12 jaar en van 12 tot 14 jaar ontwikkeld in samenwerking met het Beroepenhuis uit Gent. De POM heeft de uitwerking van deze workshops en de organisatie van de testfase actief mee begeleid. De workshops

onder de titel 'Check in @ Brussels Airport' werden op 15 en 16 oktober uitgetest met leerlingen van scholen uit de regio van de luchthaven: Zavo uit Zaventem, de Windroos uit Machelen en Sint-Cajetanus uit Perk, Steenokkerzeel. In het totaal namen 110 leerlingen deel. Een educatief pakket bereide de leerlingen in de klas voor op de educatieve workshop. Daarna maakten ze gedurende een 3-uren durend bezoek aan de luchthaven kennis met de verschillende jobs in de luchthaven. Ze deden dit aan de hand van een beroepenatelier en een geleid bezoek. Tijdens het beroepenatelier konden ze zich via een rollenspel inleven in het beroep van een bagage afhandelaar en de verschillende aspecten van passagierscontrole. Zo moesten ze de juiste bagage op de juiste vlucht krijgen en deze correct en veilig stappelen. Ze gingen aan de slag met een metaaldetector, controleerden passagiersgegevens en paspoorten en leerden hoe ze vriendelijk moesten omgaan met klanten die een probleem hebben.

Uit de evaluatiebevragingen blijken de talrijke positieve reacties van de leerlingen en de leerkrachten. Met hun suggesties wordt in elk geval rekening gehouden bij het verder uitrollen van de workshops op een grotere schaal in de toekomst.

TOEKOMST VAN HET LUCHTHAVENHUIS BRUSSELS AIRPORT

Gezien de evolutie van de activiteiten van het Luchthavenhuis Brussels Airport, de daarmee gepaard gaande toekomstambities en het wegvallen van de Europese middelen beslisten het Uitvoerend Comité en de Stuurgroep in september 2015 om de POM de opdracht te geven voor de uitwerking van een toekomstplan. Richtlijnen hierbij waren: verankering in een permanente juridische structuur, een structurele financiering en een voltijdse coördinator. De coördinator moet als verbindend persoon de actoren samenbrengen rond de thema's werken, opleiding, educatie, communicatie en vervoer.

De POM heeft in het najaar van 2015 op basis van diverse contacten met actoren een nota opgesteld waarin deze zich konden vinden en verbinden rond de missie van Luchthavenhuis Brussels Airport.

Het is de ambitie van de POM en de betrokken partners om het plan in 2016 te realiseren door middel van de oprichting van een VZW, het verzamelen van de nodige financiering en het aanwerven van een coördinator.

Educatieve workshop bagage afhandelaar

3. Communicatie en netwerking

3.1. Slimme Streken

Slimme Streken is de gemeenschappelijk digitale nieuwsbrief van de dienst Economie van de Provincie, het ERSV en de POM Vlaams-Brabant. Deze nieuwsbrief wordt maandelijks via e-mail op ruime basis gratis verspreid naar de provinciale en lokale besturen en de sociaal-economische actoren in Vlaams-Brabant.

In elk nummer worden door de 3 betrokken diensten hun voornaamste projecten en initiatieven toegelicht.

In 2015 heeft de POM artikels geleverd over de stand van zaken betreffende een aantal concrete projecten, zoals het onderzoek naar de activering van onbenutte gronden en de stand van zaken van de voornaamste reconversieprojecten en ontwikkelingen van nieuwe bedrijfssites. Ook in het kader van de werking van de strategische werking van de POM werd aandacht besteed aan enkele deelprojecten zoals de initiatieven rond Logistiek, de clusterwerking binnen Flanders Smart Hub en de werking van het Luchthavenhuis. Uiteraard komen al deze projecten ook aan bod in dit activiteitsverslag.

Een gratis abonnement op de digitale nieuwsbrief kan bekomen worden via de website van de Provincie Vlaams-Brabant.

3.2. Airport Regions Conference

In 2015 besloot de POM om haar lidmaatschap bij Eurada stop te zetten omwille van de koerswijziging die binnen Eurada de laatste jaren doorgevoerd werd. In plaats daarvan werd toenadering gezocht tot de Airport Regions Conference (ARC).

De ARC is een platform voor Europese samenwerking en kennisuitwisseling tussen overheidsinstanties die luchthavens op hun grondgebied hebben. Via dit platform worden knelpunten en uitdagingen besproken en worden succesvolle ervaringen uitgewisseld. Op dit moment zijn 35 Europese regio's aangesloten bij de ARC. Dit zijn zowel regio's met grote luchthavens als regio's met kleinere regionale luchthavens.

De missie van ARC is:

- het vergroten van rol en invloed van lokale/regionale overheden in het Europese (Brusselse) luchthaven- en luchttransportbeleid;
- op Europees niveau samenwerken om gemeenschappelijke belangen, knelpunten en kansen te identificeren;
- kennis- en informatie-uitwisseling.

Door de ARC worden diverse onderzoeken en projecten uitgevoerd en symposia georganiseerd. De ARC werkte en werkt rond thema's die ook voor onze luchthavenregio belangrijk zijn:

- koolstofarme en duurzame luchthavens (project Getting d'Air);
- werkgelegenheid;
- economische impact van luchthavens;
- marketing van luchthavenregio's;
- intermodaliteit (met HST en verbetering toegang tot luchthavens);
- luchtverkeer en ruimtelijke ordening;
- geluid en milieu;
- bemiddeling tussen stakeholders.

In 2015 besloten zowel de Provincie als de POM lid te worden van ARC met het oog op de uitwisseling van ervaringen en de mogelijke deelname aan Europese projecten met de verschillende problematieken (zoals bereikbaarheid, leefbaarheid, economische impact,...) van de luchthavenregio als insteek. Het lidmaatschap bij ARC zal tussen beide partners gedeeld worden.

4. Beheersorganen POM Vlaams-Brabant

4.1. Raad van Bestuur

T. Dehaene - Voorzitter
M. Florquin - Ondervoorzitter
L. Debraekeleer
L. Dewolfs
D. Dunon
S. Elpers
L. Ghysels
H. Kaspers
C. Kindekens
M. Lemonnier
M.C. Loozen
J. Pijpen
E. Poffé
L. Robijns
T. Roefs
M. Sluys
W. Smout
C. Taes
H. Van Overstraeten
M. Wijnants
G. Van Rompuy-Windels
E. Zelderloo

Leden met adviserende stem

B. Debognies
S. Marchand
P. Hegge
E. Corbeels
N. Van Espen
J. Vervoort
P. Van Biesbroeck
G. Denhaen - Diensthoofd Dienst Economie
E. Lammens - Algemeen Directeur

4.2. Directiecomité

Publieke sector (6)

T. Dehaene - Voorzitter

M. Florquin – Ondervoorzitter

L. Robijns

E. Zelderloo

S. Elpers

E. Poffé

Private sector (6) - leden met adviserende stem

B. Debognies

S. Marchand

P. Hegge

E. Corbeels

N. Van Espen

J. Vervoort

P. Van Biesbroeck

G. Denhaen - Diensthoofd Dienst Economie

E. Lammens - Algemeen Directeur

4.3. College van Financieel Toezicht

C. Taes - Voorzitter

J. Pijpen

4.4. Commissaris

F. Wagemans - Commissaris

4.5. POM team

Erwin Lammens	Algemeen Directeur
Rudi Van Mellaert	Financieel Directeur
Gert Van denstorme	Expert Regionale Ontwikkeling
Tom Philips	Expert Regionale Ontwikkeling
Jacques Devos	Projectmanager Logistiek
Renaat Kuipers	Projectmanager Food
Steven Vols	Projectmanager
Yvan De Cupere	Projectmanager
Jana Van Rompaey	Projectmanager
Ilse Demeulenaere	Projectmanager

Administratie

Arlette De Coster	Managementassistente
Gerda Gilbert	Secretaresse

5. Bijlagen

Beknopt statistisch overzicht Vlaams-Brabant

In het kader van het activiteitsverslag 2015 van de POM Vlaams-Brabant wordt getracht in de volgende tabellen, ter informatie, een statistisch overzicht te verschaffen van een aantal belangrijke indicatoren voor de sociaal-economische situatie in Vlaams-Brabant.

Naast de twee arrondissementen Halle-Vilvoorde en Leuven en de 65 Vlaams-Brabantse gemeenten werd ook het Vlaamse Gewest als vergelijkingspunt opgenomen. Bovendien wordt via evoluties vergelijking in de tijd mogelijk.

Steeds werd getracht de meest recente gegevens weer te geven.

Volgende topics zijn opgenomen:

- Bevolking
- Werkgelegenheid
- Ondernemingen
- Sectoriële tewerkstelling
- Werkloosheid
- Gemeentelijke statistieken arrondissement Halle-Vilvoorde
- Gemeentelijke statistieken arrondissement Leuven.

BEVOLKING

	2000	2015	evolutie	dichtheid*
Halle-Vilvoorde	558.220	617.330	10,6%	655
Leuven	456.484	496.969	8,9%	427
Vlaams-Brabant	1.014.704	1.114.299	9,8%	529
Vlaams Gewest	5.940.251	6.444.127	8,5%	477

* dichtheid = aantal inwoners per km²

Bron: NIS

ACTIVITEITSGRAAD (A), JOBRATIO (B), WERKZAAMHEIDSGRAAD (C)

	(a) 2014	(b) 2013	(c) 2014
Halle-Vilvoorde	70,7	70,6	66,1
Leuven	71,6	60,8	67,3
Vlaams-Brabant	71,1	66,2	66,6
Vlaams Gewest	71,9	67,6	66,3

(a) het aandeel van de beroepsbevolking (werkenden en werkzoekenden) in de bevolking

(b) de verhouding tussen het aantal jobs (arbeidsplaatsen en zelfstandigen) en het aantal inwoners op arbeidsleeftijd (15 tot 64 jaar)

(c) het aandeel van werkende personen in de bevolking

Bron: Steunpunt WSE

ARBEIDSPLAATSEN

	2000	2014	evolutie
Halle-Vilvoorde	196.108	216.537	10,4%
Leuven	128.025	149.931	17,1%
Vlaams-Brabant	324.133	366.468	13,1%
Vlaams Gewest	1.938.824	2.205.922	13,8%

Bron: RSZ (situatie per 30 juni)

ZELFSTANDIGEN

	2000	2014	evolutie
Halle-Vilvoorde	46.469	61.613	32,6%
Leuven	36.707	48.191	31,3%
Vlaams-Brabant	83.176	109.804	32,0%
Vlaams Gewest	489.339	625.098	27,7%

Bron: RSVZ (Zelfstandigen en Helpers)

VESTIGINGEN

	2000	2014	evolutie
Halle-Vilvoorde	12.666	12.691	0,2%
Leuven	9.550	10.184	6,6%
Vlaams-Brabant	22.216	22.875	3,0%
Vlaams Gewest	150.786	160.418	6,4%

Bron: RSZ (situatie per 30 juni)

SECTORAANDEEL ARBEIDSPLAATSEN (LOONTREKKENDEN + ZELFSTANDIGEN)

in %	Primair	Secundair	Tertiair	Quartair	Totaal
Halle-Vilvoorde	1,3	12,1	68,1	18,5	100,0
Leuven	2,0	12,0	47,2	38,8	100,0
Vlaams-Brabant	1,6	12,0	59,4	27,0	100,0
Vlaams Gewest	2,3	20,7	48,4	28,6	100,0

Bron: Steunpunt WSE (situatie 2013)

WERKLOOSHEID

	gemiddelde van 2015			evolutie t.o.v. 2014		
NWWZ*	**M**	**V**	**T**	**M**	**V**	**T**
Halle-Vilvoorde	8.667	8.678	17.345	-0,2%	+0,9%	+0,4%
Leuven	7.928	6.435	14.363	-3,2%	-1,1%	-2,2%
Vlaams-Brabant	16.595	15.113	31.708	-1,6%	+0,1%	-0,8%
Vlaams Gewest	125.318	107.609	232.927	+0,1%	-0,5%	-0,2%

* NWWZ = Niet Werkende Werkzoekenden
Bron: VDAB

WERKLOOSHEIDSGRAAD*

	M	**V**	**T**
Halle-Vilvoorde	6,3%	6,9%	6,6%
Leuven	6,1%	5,5%	5,9%
Vlaams-Brabant	6,2%	6,3%	6,2%
Vlaams Gewest	7,8%	7,8%	7,8%

* NWWZ in verhouding tot de beroepsbevolking (gemiddelde van 2015)
Bron: VDAB

TEWERKSTELLINGSSTRUCTUUR

	Halle-Vilvoorde	Leuven	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
Land- en tuinbouw	506	1.210	1.716	21.358
PRIMAIRE SECTOR	506	1.210	1.716	21.358
Winning van delfstoffen	20	1	21	423
Verv. van voeding, dranken en tabak	4.561	3.736	8.297	63.553
Textiel-, kleding en leernijverheid	105	87	192	20.083
Hout- en papierindustrie, drukkerijen	2.119	748	2.867	24.304
Cokes en graffineerde aardolieprodukten	534	-	534	3.291
Chemische producten	1.412	575	1.987	31.824
Verv. van farmaceutische produkten en grondstoffen	347	43	390	10.088
Rubber- en kunststofnijverheid	1.879	1.290	3.169	32.952
Metallurgie en produkten van metaal	1.464	1.115	2.579	54.389
Vervaardiging van informatica-, elektronische en optische producten	161	322	483	8.472
Vervaardiging van elektrische apparatuur	687	938	1.625	7.807
Vervaardiging van machines, apparaten en werk-tuigen n.e.v.	1.352	708	2.060	23.493
Vervaardiging van transportmiddelen	1.246	1.274	2.520	33.488
Overige industrie en reparatie	2.840	1.367	4.207	24.498
Elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	484	454	938	9.630
Water-, afval en afvalwaterbeheer	944	874	1.818	15.960
Bouwnijverheid	7.192	4.738	11.930	129.822
SECUNDAIRE SECTOR	27.347	18.270	45.617	494.077

TEWERKSTELLINGSSTRUCTUUR

	Halle-Vilvoorde	Leuven	Vlaams-Brabant	Vlaams Gewest
Groot- en detailhandel	53.347	17.510	70.857	304.688
Vervoer en opslag	24.604	6.216	30.820	135.127
Horeca	6.358	4.347	10.705	67.008
Uitgeverijen en audiovisuele bedrijven	2.929	639	3.568	9.289
Telecommunicatie	1.167	790	1.957	8.053
Informatica	9.346	2.792	12.138	32.785
Financiële diensten en verzekeringen	3.852	4.813	8.665	48.617
Onroerende goederen	666	480	1.146	9.490
Rechts-, boekhoud-, bedrijfskundige en technische diensten	13.289	6.380	19.669	66.814
Onderzoek en ontwikkeling	482	2.084	2.566	8.466
Reclame en overige wetensch. en technische activiteiten	1.603	1.270	2.873	8.857
Administratieve en ondersteunende diensten	24.251	12.111	36.362	224.219
TERTIAIRE SECTOR	141.894	59.432	201.326	923.413
Openbaar bestuur	11.836	12.022	23.858	151.146
Onderwijs	14.123	23.076	37.199	219.316
Gezondheidszorg	3.952	14.399	18.351	125.982
Maatschappelijke dienstverlening	12.386	16.496	28.882	205.407
Kunst, amusement en recreatie	1.777	2.036	3.813	26.086
Overige diensten	2.716	2.990	5.706	39.137
QUARTAIRE SECTOR	46.790	71.019	117.809	767.074
TOTAAL	216.537	149.931	366.468	2.205.922

Bron: RSZ (situatie per 30 juni 2014)

HALLE-VILVOORDE

	Bevolking 2015	Arbeidsplaatsen 2013	Zelfstandigen 2014	Jobratio 2013	Werklozen 2015	Werkloos-heidsgraad 2015
Affligem	13.016	1.202	1.331	29,3	327	5,3
Asse	32.069	15.150	3.237	90,4	1.068	7,3
Beersel	24.588	6.762	2.790	60,8	647	5,9
Bever	2.185	206	304	35,2	60	5,8
Dilbeek	41.243	11.349	4.244	59,9	1.211	6,7
Drogenbos	5.222	3.675	455	125,9	200	8,9
Galmaarden	8.632	810	908	30,2	151	3,6
Gooik	9.218	1.201	1.134	38,1	178	4,0
Grimbergen	36.558	10.217	3.551	59,2	1.223	7,4
Halle	38.023	16.103	2.797	78,8	1.167	6,6
Herne	6.612	947	818	41,0	151	4,9
Hoeilaart	10.796	1.594	1.243	41,0	256	5,7
Kampenhout	11.597	2.506	1.238	48,9	265	4,8
Kapelle o/d Bos	9.316	2.035	874	47,2	238	5,3
Kraainem	13.697	1.571	1.397	32,7	367	7,8
Lennik	8.963	2.264	1.108	57,3	197	4,7
Liedekerke	12.902	1.991	1.004	36,2	387	6,5
Linkebeek	4.745	746	692	44,7	146	7,2
Londerzeel	18.233	5.666	1.925	63,8	377	4,4
Machelen	14.454	25.012	969	287,0	614	9,6
Meise	18.612	3.106	2.352	43,4	494	5,7
Merchtem	15.920	2.690	1.771	41,9	409	5,3
Opwijk	14.140	1.737	1.342	33,7	312	4,5
Overijse	24.774	4.430	3.011	46,9	558	5,6
Pepingen	4.402	806	610	48,2	84	3,9
Roosdaal	11.367	1.820	1.148	39,8	242	4,5
St Genesius-Rode	17.955	2.458	2.795	44,4	472	6,5
St Pieters-Leeuw	33.270	6.434	2.774	43,4	1.147	7,8
Steenokkerzeel	11.859	4.527	1.098	74,6	293	5,3
Ternat	15.335	5.018	1.514	64,7	360	4,9
Vilvoorde	42.418	26.886	2.806	110,7	1.951	10,2
Wemmel	15.721	3.186	1.950	52,0	536	7,9
Wezembeek-Oppem	14.032	1.274	1.512	29,9	401	7,8
Zaventem	32.678	40.164	2.859	204,7	1.130	8,3
Zemst	22.778	2.956	2.052	32,8	541	4,9

Jobratio = de verhouding tussen het aantal jobs (arbeidsplaatsen en zelfstandigen) en het aantal inwoners op arbeidsleeftijd (15 tot 64 jaar)
Werkloosheidsgraad = het aandeel niet-werkende werkzoekenden in de beroepsbevolking
BRON: NIS, Lokale statistieken Vlaamse Overheid, Steunpunt WSE, VDAB

LEUVEN

	Bevolking 2015	Arbeidsplaatsen 2013	Zelfstandigen 2014	Jobratio 2013	Werklozen 2015	Werkloos-heidsgraad 2015
Aarschot	29.288	8.692	2.728	61,0	857	6,1
Begijnendijk	10.029	1.035	903	28,8	270	5,5
Bekkevoort	6.080	944	736	40,9	165	5,6
Bertem	9.725	1.357	953	36,4	191	4,2
Bierbeek	9.881	2.340	1.036	53,1	176	4,0
Boortmeerbeek	12.057	2.406	1.202	46,1	240	4,3
Boutersem	8.063	902	858	33,4	163	4,3
Diest	23.429	10.215	2.229	81,4	814	7,6
Geetbets	5.987	714	701	35,6	171	5,9
Glabbeek	5.382	638	673	37,6	106	4,2
Haacht	14.262	2.936	1.325	45,5	323	4,8
Herent	21.034	3.160	2.026	38,2	465	4,7
Hoegaarden	6.819	1.019	694	38,4	168	5,1
Holsbeek	9.963	1.242	1.128	36,6	174	3,7
Huldenberg	9.678	1.237	1.153	36,9	206	4,6
Keerbergen	12.803	1.897	1.776	43,5	269	4,7
Kortenaken	7.893	779	975	34,0	189	5,1
Kortenberg	19.647	4.604	1.825	50,5	451	5,0
Landen	15.840	2.184	1.203	32,4	518	7,0
Leuven	98.376	72.323	8.125	118,1	3.444	7,3
Linter	7.196	597	812	29,8	186	5,4
Lubbeek	14.213	2.633	1.700	46,9	252	3,9
Oud-Heverlee	10.989	1.243	1.291	34,6	175	3,5
Rotselaar	16.397	2.947	1.649	42,3	391	5,1
Scherpenheuvel-Zichem	22.809	2.719	1.951	31,8	650	6,2
Tervuren	21.461	2.437	2.125	32,9	441	5,4
Tielt-Winge	10.643	1.550	1.209	38,6	240	4,6
Tienen	33.950	12.642	2.745	72,0	1.263	8,2
Tremelo	14.751	1.936	1.491	34,7	358	5,1
Zoutleeuw	8.324	1.333	969	41,6	234	5,8

Jobratio = de verhouding tussen het aantal jobs (arbeidsplaatsen en zelfstandigen) en het aantal inwoners op arbeidsleeftijd (15 tot 64 jaar)
Werkloosheidsgraad = het aandeel niet-werkende werkzoekenden in de beroepsbevolking
BRON: NIS, Lokale statistieken Vlaamse Overheid, Steunpunt WSE, VDAB

POM
VLAAMS-BRABANT

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Vlaams-Brabant · Provincieplein 1 · 3010 Leuven